

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฟื้นฟูอาชีพกับความสามารถชำระหนี้ในโครงการ
พักชำระหนี้ถูกค้า ฐ.ก.ส. สาขาแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

พิพิธ หันประดิษฐ์

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2548

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฟื้นฟูอาชีพกับความสามารถชำระหนี้
ในโครงการพักชำระหนี้ลูกค้า ร.ก.ส. สาขาแก่งคอย
อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

โดย

พิพิธ หันประดิษฐ์

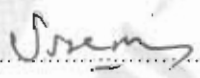
พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.อาบ นกะจิต)

วันที่ 12 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ประยงค์ สายประเสริฐ)

วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

กรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 21 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ)

วันที่ 21 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 25 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2548

ชื่อเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฟื้นฟูอาชีพกับความสามารถ
ชำระหนี้ในโครงการพักชำระหนี้ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย
อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

ผู้เขียน นายพิพิธ หันประดิษฐ์

ข้อปริญญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ประธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.อาบ นกะจัด

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษานี้ คือการค้นคว้าและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมกิจกรรมเสริมรายได้ และความสามารถชำระหนี้ ในโครงการพักหนี้และลดภาระหนี้ สำหรับเกษตรกรขนาดเล็กของ ธ.ก.ส. สาขาอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

จากผลการศึกษา พบว่า ภายใน 1 ปี ครอบครัวเกษตรกรจำนวน 576 คน มีรายได้เพิ่มขึ้นจากครัวเรือนละ 90,000 บาท ก่อนการฟื้นฟูอาชีพ เป็นครัวเรือนละ 127,950 บาท หลังการฟื้นฟู หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 42.17 มีค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนรวมกัน 41,146,437 บาท หรือเฉลี่ยต่อครัวเรือน 71,434.79 บาท หลังจากหักค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแล้ว มีเงินคงเหลือต่อครัวเรือน 56,515.21 บาท อย่างไรก็ตามเกษตรกร 576 คน ยังมีหนี้ที่ถึงกำหนดต้องชำระภายในวันที่ 31 มีนาคม 2548 จำนวน 11,892,081.31 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 20,645.97 บาท

จากผลการฟื้นฟูอาชีพ เกษตรกรจำนวน 576 คนมีความสามารถชำระหนี้ได้ ดังนี้

1. ชำระหนี้เสร็จสิ้นทั้งจำนวน มีทั้งหมด 180 ครัวเรือน เป็นเงิน 3,919,019.19 บาท หรือ 100.00%

2. ชำระหนี้ได้บางส่วน มีทั้งหมด 263 ครัวเรือน (หนี้ถึงกำหนด จำนวน 6,796,704.12 บาท) เป็นเงิน 5,896,362.12 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.75

3. ไม่สามารถชำระหนี้ได้เลย มีจำนวน 57 ครัวเรือน เป็นเงิน 1,176,820.00 บาท แสดงให้เห็นว่าลูกค้ามีความสามารถชำระหนี้ได้ทั้งสิ้น 9,815,723.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.54 ของจำนวนต้นเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระทั้งหมด แต่ต่ำกว่าเป้าหมาย ธ.ก.ส. กำหนดไว้ที่ร้อยละ 85 เพียงร้อยละ 2.46 ซึ่งมีสาเหตุมาจากเกษตรกรยังไม่ได้รับผลผลิตอย่างเต็มที่ ประสพภาวะฝนแล้งฝนทิ้งช่วง ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และมีค่าใช้จ่ายฉุกเฉินเกิดขึ้นในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ แบ่งเป็น 3 ข้อ สำหรับแต่ละเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ควรมีศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบล หรือชุมชน เพื่อให้ความรู้ให้คำปรึกษา แนะนำสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกรเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพ เพิ่มรายได้ ลดค่าใช้จ่าย และการตรวจเยี่ยมเกษตรกร

2. ข้อเสนอแนะสำหรับ ธ.ก.ส. ในการพิจารณาให้เงินกู้ ต้องวิเคราะห์ตัวผู้กู้ วัตถุประสงค์การกู้ การกำกับติดตามการใช้เงินกู้ ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือน หรือบัญชีฟาร์มอย่างง่ายเพื่อทราบฐานะของตนเอง รวมทั้งส่งเสริมเกษตรกรมีนิสัยรักการออมเงินทุกครั้ง ที่ขายผลผลิตได้ ถ้าหากเกษตรกรประสบปัญหาภัยธรรมชาติ หรือมีเหตุอื่น ๆ ที่สุจริตจำเป็น และเป็นภาระหนัก ขอให้พิจารณาขยายเวลาการชำระหนี้ตามความสามารถชำระหนี้ในแต่ละราย

3. ข้อเสนอแนะสำหรับรัฐบาล ขอให้ช่วยเหลือ ส่งเสริมระบบสหกรณ์ ในหมู่เกษตรกร และประชาชนทั่วไป ให้เป็นปึกแผ่นมากยิ่งขึ้น เนื่องจากระบบสหกรณ์เป็นหนทางที่จะนำพา เศรษฐกิจ สังคม ของประเทศเจริญรุ่งเรืองได้อย่างดี ทั้งทางด้านองค์ความรู้ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ซึ่งทำที่สู่ระบบสหกรณ์จะช่วยให้ฐานะความเป็นอยู่ของทุก ๆ คนดีขึ้นแบบยั่งยืนตลอดไป

จำนวน ๒๔ ฉบับ
สำนักหอสมุด

Title	A study of the relationship of income generating activities promotion and debt repayment performance in the debt suspension and debt burden reduction for small-scale farmers project of the bank for agriculture and agricultural cooperatives (BACC) Kaengkoi district branch, Saraburi province
Author	Mr.Pipit Hanpradit
Degree of	Master of Science in Cooperative Economics
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr.Arb Nakajad

ABSTRACT

The study's findings indicate that the promotion of the properly planned activities for income generating of the 576 small scale farmers can definitely help in increasing the original average income from 90,000.00 baht up to 127,950.00 baht per farmer per year, 42.17% increase. At the same time, on the average, those farmers have had expenditures of 71,434.79 baht. Therefore, after deduction of their average income of 127,950.00 baht, by their average expenditures of 71,434.79 baht, their leftover average income was 56,515.21 baht. However, by March 31, 2005, each farmer has to pay back their mature debt 20,645.97 baht averagely, which made the total up to 11,892,081.31 baht.

The BAAC'S project helped the 576 farmers being able to pay their mature debt as follow.

(1) 180 farmers paid their debt of 20,645.97 baht averagely, which made the total of 3,919,019.19 baht, or 100.00%

(2) 263 farmers could partly pay some of their total debt of 6,796.12 baht by 5,896,362.12 baht, or 86.75%

(3) 57 farmers could not pay their debt of 1,176,820.00 bath on time.

The 443 farmers out of the 576 farmers who participated in the project were able to pay back their debt of 11,892,081.31 baht by 9,815,723.31 baht or 82.54% which was lower than the BAAC'S standard of 85.00% by only 2.46%. The result came from the income generating

activities of some farmers which were affected by drought, poor soil and weather, as well as some unexpected expenditures.

In order to keep going a sustainable growth of the income generating activities of those farmers under our consideration, the following processes are recommended.

(1) The authorities who concern in Kaengkoi district, Saraburi province should set up the center for agricultural technology extension at Tampon levels to provide farmers with advices applicable to the income generating activities and also with regular farm visits focused on increasing farm and home income, as well as reducing costs and expenditures.

(2) BAAC, in rendering farm and home credits, should properly canalize the borrower's records and the credit purposes. The farm credits should be a supervised credit focused on the marketing potential crops or livestock. In addition, a farm account of simple models should be introduced and required to be used by the customers who received the bank's credits. The farm and home account must be analyzed on the schedule and the owners should be informed of the bank's recommendations on their farm and home statements. The farmers should be encouraged to recognize the importance of their savings and investments that will play an important role on their income and debt. Also, at time of certain disasters, BAAC should carefully consider and extend the schedules of debt repayment according the customers ability to do so.

(3) The government must set up its proper policy to support, promote and protect the cooperative movement in the small farming communities. In fact, the cooperatives of small-scale farmers are legally considered as the formal markets of the members who are also customers of such markets. So the cooperative system in Thailand's market economy will enlarge and increase Thailand's material and normal sustainable development.

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
สารบัญ	(7)
สารบัญตาราง	(9)
สารบัญภาพ	(11)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
สถานภาพการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.	6
นโยบายพักชำระหนี้ของรัฐบาล	10
โครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรเพื่อสนับสนุนโครงการพักชำระหนี้โดย ธ.ก.ส.	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	28
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	33
สถานที่ดำเนินการวิจัย	33
ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง	33
การเก็บรวบรวมข้อมูล	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	34
บทที่ 4 ผลการวิจัย และวิจารณ์	36
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย ในโครงการพักชำระหนี้	36
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของลูกค้า ธ.ก.ส.	48
ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส.	50

บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	52
สรุปผลการวิจัย	52
ข้อเสนอแนะ	54
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	58
บรรณานุกรม	59
ภาคผนวก	61
ภาคผนวก ก การวิเคราะห์ประเภทการผลิตในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธ.ก.ส. งบดุล และงบกำไรขาดทุนของ ธ.ก.ส. ปี 2546 – 2547 ผลการดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกร ปี 2544 – 2547 (รวม 3 ปี) ธ.ก.ส. ผลการดำเนินงานทั่วไปของ ธ.ก.ส.	62
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	75

สารบัญตาราง

ตาราง

หน้า

1	ผลดำเนินงาน โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของสมาชิก ส.ก.ต. สระบุรี จำกัด โดย สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด สระบุรี ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2544	8
2	แสดงข้อมูลประเภทการผลิตและจำนวนเงินกู้ของ สมาชิก ส.ก.ต. สระบุรี จำกัด โครงการพักชำระหนี้ โดย สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย ณ วันที่ 30 กันยายน 2544	9
3	ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ปี 2545-2546	25
4	จำนวนเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่จะทำการศึกษาในแต่ละตำบล	33
5	จำนวนและร้อยละของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามอายุและเพศ	37
6	จำนวนและร้อยละของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามระดับการศึกษา	38
7	จำนวนและร้อยละของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน	38
8	จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามเพศและระยะเวลาในการเข้ามาเป็นลูกค้า ธ.ก.ส.	39
9	จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามขนาดฟาร์มและลักษณะการถือครองที่ดิน	40
10	จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามขนาดฟาร์มและลักษณะของการเพาะปลูกพืช	41
11	รายได้จากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนจำแนกตามชนิดพืชและสัตว์	41
12	ค่าใช้จ่ายจากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสด ต่อปี	42
13	ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย	43
14	การใช้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามลักษณะการใช้เงินกู้ ณ 31 มีนาคม 2548	44
15	จำนวนร้อยละของเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระหนี้จำแนกตามความสามารถในการชำระ หนี้ คืนของลูกค้า ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2548	45
16	เงินออมของลูกค้า ธ.ก.ส. หลังเข้าโครงการ ณ 31 มีนาคม 2548	46

- 17 งบทดลองของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย
อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี และอัตรา ร้อยละของความเปลี่ยนแปลงจากฐานร่วมปี
ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546 (3 ปี) (A TENTATIVE BALANCE SHEET
STATEMENT AND COMMON-SIZE PERCENTAGES) 48
- 18 สินทรัพย์ต่อครัวเรือนของเกษตรกร 49
- 19 การเปรียบเทียบสินทรัพย์และหนี้สิน ของลูกค้า ธ.ก.ส. 50

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
1 ขั้นตอนการคัดเลือกเกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. เข้าร่วมโครงการ	15
2 กรอบแนวทางการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้	18
3 แนวทางการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรตามโครงการพักชำระหนี้	22
4 รูปแบบและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร	24
5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย	32

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อาบ นกะจัด ที่รับหน้าที่ประธานกรรมการที่ปรึกษาปัญหาพิเศษที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประยงค์ สายประเสริฐ และรองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ จรรยาสุภาพ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำ ตลอดจนช่วยตรวจสอบแก้ไขจนกระทั่งสำเร็จเป็นปัญหาพิเศษอย่างสมบูรณ์

นอกจากนี้ ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ของทางคณะธุรกิจการเกษตร ภาควิชาห้องสมุด และของบัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้อำนวยความสะดวกในการดำเนินการเกี่ยวกับปัญหาพิเศษ และขอขอบคุณทุก ๆ คน ในครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจให้ตลอดระยะเวลาในการศึกษา

พิพิธ หันประดิษฐ์

ตุลาคม 2548

บทที่ 1

บทนำ

จังหวัดสระบุรีเป็นจังหวัดในภาคกลาง ตั้งอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางตะวันออกเฉียงเหนือตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทาง 108 กิโลเมตร หากตามทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะทางประมาณ 113 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 3,576.486 ตารางกิโลเมตรหรือ 2,235,304 ไร่ โดยมีอาณาเขตด้านทิศเหนือติดจังหวัดลพบุรี ทิศตะวันออกติดจังหวัดนครราชสีมา ทิศใต้ติดจังหวัดปทุมธานี, จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และทิศตะวันตกติดกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดลพบุรี แบ่งเขตการปกครองรวม 13 อำเภอ สภาพทางเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของจังหวัด มีสาขาภาคอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ การถลุงเหล็ก สิ่งทอ กระเบื้องเคลือบโมเสก มีโรงงานทั้งสิ้น 979 แห่งจำนวนเงินลงทุนมากกว่า 150,660 ล้านบาท มีการจ้างแรงงานจำนวนกว่า 55,000 คน สาขาภาคเกษตรกรรม ประชากรส่วนใหญ่ยึดอาชีพการทำนาข้าว ทั้งนาปีและนาปรัง การปลูกข้าวโพด อ้อย เลี้ยงสัตว์และปลูกพืชผักต่าง ๆ แต่เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทำนาข้าวและพืชไร่ไม่ได้ผลเท่าที่ควร ทำให้เกษตรกรบางส่วนหันไปเลี้ยงโคนม และโคนมมากขึ้น ประชากรมีรายได้เฉลี่ยประมาณ 114,366 บาท ต่อคนต่อปี มวลรวมรายได้สาขาภาคอุตสาหกรรมมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 51.03 แต่รายได้สาขาภาคเกษตรกรรมมีสัดส่วนเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น

ภูมิประเทศในตอนกลางและตะวันออก มีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่า มีเนินเขาสลับที่ราบสูง ส่วนทางตอนใต้ และตะวันตก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ราบ มีแม่น้ำป่าสักเป็นแม่น้ำสายหลัก และมีเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญ

ภูมิอากาศมีสภาพอากาศที่ไม่ร้อนจัดและหนาวจัด อุณหภูมิทั้งปีเฉลี่ย 33.2 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนวัดได้ 995.7 มิลลิเมตร และฤดูหนาวมีอุณหภูมิเฉลี่ย 23.4 องศาเซลเซียส

ประชากรที่ประกอบอาชีพการเกษตรส่วนใหญ่มีฐานะยากจน ต้องอาศัยเงินทุนจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งแหล่งสินเชื่อที่เป็นสถาบันการเงินหรือสินเชื่อจากตลาดเงินในระบบและแหล่งสินเชื่อที่ไม่เป็นสถาบันการเงินหรือสินเชื่อจากตลาดเงินนอกระบบที่คิดอัตราดอกเบี้ยไม่เป็นธรรม ประกอบกับสภาพดินฟ้าอากาศไม่เอื้ออำนวย ผลผลิตและรายได้ลดลง ในขณะที่มีรายจ่ายสูงขึ้น ส่งผลไปถึงชีวิตความเป็นอยู่ในด้านสุขอนามัย การมีโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียนมากขึ้นเพิ่มภาระหนี้สินเกินความจำเป็น เข้าลักษณะบริโภคนิยมและสภาพแวดล้อมทั่วไปเสื่อมโทรม ดังนั้นรัฐบาลจึงจัดให้มีโครงการพัฒนาเกษตรกร โดยส่งเสริมการเรียนรู้พื้นฐานอาชีพเพื่อพึ่งตนเองให้สามารถปรับตัวเข้ากับธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงจะเป็นการแก้ไขข้อจำกัดหลาย ๆ ด้านทั้งยังเป็นการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของ

เกษตรกรให้เป็นรูปแบบชุมชนเพื่อการพึ่งตนเอง เป็นการพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยลดละเลิกค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง ซึ่งจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนในที่สุด

ดังนั้นรัฐบาลชุดปัจจุบันภายใต้การนำของ พ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ชินวัตร จึงได้กำหนดนโยบายส่งเสริมและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรเร่งรัดการแก้ไขปัญหาหนี้สิน พัฒนาอาชีพและรายได้ของเกษตรกรให้สูงขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 20 มีนาคม 2544 และวันที่ 1 พฤษภาคม 2544 เห็นชอบโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาลผ่านระบบธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ให้ความช่วยเหลือเกษตรกร รายย่อยที่ประสบปัญหาหนี้สินเนื่องจากเหตุสุดวิสัย และจำเป็นในการลดภาระหนี้สินจำนวน 3 ปี (1 เมษายน 2544 ถึง 31 มีนาคม 2547) จำนวน 2,379,786 ราย เงิน 94,056 ล้านบาท เพื่อให้โอกาสฟื้นฟูตนเองในการประกอบอาชีพ สร้างรายได้และเกษตรกรจะต้องใช้โอกาสที่ได้รับนี้ใน การปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างแท้จริงและยั่งยืน โดยรัฐบาลกลางจะรับภาระค่าใช้จ่ายแทนในเรื่องอัตราดอกเบี้ยกู้ให้กับ ธ.ก.ส. ในอัตราร้อยละ 8 ต่อปีเป็น เงินงบประมาณทั้งสิ้นไม่เกินปีละ 6,000 ล้านบาท

ความสำคัญของปัญหา

ด้วยประชากรในภาคการเกษตรกรรมที่เป็นสมาชิก สกต. ลูกค้านานการเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร มากกว่าร้อยละ 93.27 ของประชากรทั้งหมด เกษตรกรรายย่อยเป็นผู้ที่มีปัญหามากที่สุด กล่าวคือ ปัญหาหนี้สินอันเป็นภาระหนักที่ไม่สามารถชำระได้ตามกำหนดสัญญา และปัญหาไม่มีศักยภาพในการผลิต ซึ่งต้องได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐในอันดับแรก ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดให้มีโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ เมื่อเกษตรกรรายย่อยได้รับการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้โดยไม่ต้องชำระหนี้เป็นเวลา 3 ปี แต่ในระหว่างเวลาที่ไม่ต้องชำระหนี้หากเกษตรกรไม่ได้รับการฟื้นฟูอาชีพตามแนวทางที่รัฐบาลกำหนด เช่น การเพิ่มผลผลิตให้เพิ่มขึ้นต้องอาศัยบริการส่งเสริมการเกษตรที่จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีแผนใหม่จากกรมส่งเสริมการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมปศุสัตว์ กรมประมง สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสระบุรี ต้องร่วมมือกันบูรณาการทำงานอย่างเต็มที่ สำหรับในด้านการพัฒนาจิตใจ พัฒนาศักยภาพเกษตรกร มอบหมายให้ ธ.ก.ส. เป็นผู้ดำเนินการ ดังนั้นประเด็นปัญหาที่ต้องศึกษาวิจัย คือ เกษตรกรผู้พักชำระหนี้ที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอยจำนวน 576 ราย มีต้นทุนกู้ยืมเป็นหนี้จำนวน 22,163,395 บาทได้นำปัจจัยการผลิตที่ได้รับจากส่วนราชการเพื่อฟื้นฟูอาชีพและการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรจาก ธ.ก.ส.

ส่งผลให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการเพิ่มขีดความสามารถต่อการชำระหนี้ให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 85 ของหนี้ที่ถึงกำหนดภายหลังสิ้นสุดโครงการ โดย ธ.ก.ส. และส่วนราชการได้ร่วมมือกันกำหนด หน่วยชี้วัดและประเมินผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรัฐบาล ซึ่งกำหนดตัวชี้วัด ความสำเร็จของโครงการประกอบด้วย

1. เกษตรกรลูกค้ำมีรายได้เพิ่มขึ้นในระหว่างโครงการพักชำระหนี้
2. เกษตรกรลูกค้ำสามารถเพิ่มเงินออมได้อย่างน้อยร้อยละ 20 ของรายได้สุทธิประจำปี
3. เกษตรกรลูกค้ำสามารถชำระหนี้ที่ถึงกำหนดในปีถัดไปอย่างน้อยร้อยละ 85 ขึ้นไป
4. ทรัพย์สินและหนี้สินโดยเปรียบเทียบอัตราส่วน ทรัพย์สินต่อหนี้สินดีขึ้น

ผู้ศึกษาปัญหาพิเศษมีความเห็นว่าน่าจะศึกษาแบบกรณีศึกษาให้ทราบว่าเกษตรกร ลูกค้ำ ธ.ก.ส. ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรีมีศักยภาพ ตามโครงการดังกล่าวเพียงใดหรือไม่ หาก ใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นมาตรฐาน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการฟื้นฟูอาชีพที่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ ของ สมาชิก ส.ก.ค. ซึ่งเป็นลูกค้ำ ธ.ก.ส. อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
2. ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของ ธ.ก.ส. อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
3. เพื่อสรุปและเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบข้อมูลในการฟื้นฟูอาชีพที่มีผลต่อความสามารถชำระหนี้ของสมาชิก ส.ก.ค. อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
2. ทำให้ทราบถึงข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของลูกค้ำ ธ.ก.ส. ที่ได้รับการฟื้นฟู อาชีพในโครงการพักชำระหนี้
3. ทำให้ทราบปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขการฟื้นฟูอาชีพได้ทันต่อ เหตุการณ์ที่เปลี่ยนไป

ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย จะทำการศึกษาข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. จังหวัดสระบุรี ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ เป็นเวลา 3 ปี ในอำเภอแก่งคอย ปี 2544 จำนวน 576 ราย แต่ไม่รวมรายที่ขอลดภาระหนี้

นิยามศัพท์

นิยามศัพท์ทั่วไป

ธนาคาร ถึง ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (สำนักงานใหญ่)
ลูกค้า ธ.ก.ส. หมายถึง สมาชิก ส.ก.ด. ซึ่ง ส.ก.ด. มอบให้ ธ.ก.ส. เป็นผู้ให้สินเชื่อและ
บริการเงินกู้ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

ปัจจัย หมายถึง ตัวแปรที่มีผลกระทบต่อการชำระหนี้เงินกู้

การชำระคืนเงินกู้ หมายถึง การคืนเงินที่ได้กู้ยืมไปจากธนาคารตามเงื่อนไข หรือ
สัญญาที่ได้ ตกลงไว้กับธนาคาร

ปี หมายถึง ปีบัญชีของ ธ.ก.ส. โดยเริ่มตั้งแต่ 1 เมษายน ถึง 31 มีนาคม ของปีถัดไป

หนี้ค้างชำระ หมายถึง ต้นเงินกู้และหรือดอกเบี้ยเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระแล้วแต่ผู้กู้
หรือผู้รับใช้หนี้เงินกู้ยังมิได้ชำระให้เป็นไปตามกำหนดนั้น

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

ฟื้นฟูการประกอบอาชีพ หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง
การประกอบอาชีพเกษตรกร อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่น เพื่อเพิ่มรายได้
ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถชำระหนี้แก่ธนาคารได้

กลุ่มอาชีพเดิม หมายถึง อาชีพที่เกษตรกรลูกค้าดำเนินการผลิตอยู่ก่อนเข้าโครงการ
พักชำระหนี้ และต้องการฟื้นฟูอาชีพ เช่น การฝึกอบรม การสนับสนุนอุปกรณ์หรือปัจจัยเพื่อการอบรม
อาชีพ

กลุ่มอาชีพเสริม หมายถึง อาชีพที่เกิดจากส่วนราชการสนับสนุนให้เกษตรกรลูกค้ามี
รายได้เพิ่มขึ้นระหว่างพักชำระหนี้

ผู้ขอพักชำระหนี้ หมายถึง เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ได้รับสิทธิการพักชำระหนี้เป็นเวลา 3 ปี มีโอกาสปรับปรุงฟื้นฟูอาชีพทั้งภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นอย่างยั่งยืน

ผู้ขอลดภาระหนี้ หมายถึง เกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ได้รับสิทธิพิเศษ และไม่ต้องชำระหนี้เป็นเวลา 3 ปี และสามารถขอกู้เงินมาเป็นค่าใช้จ่ายหรือลงทุนในการประกอบอาชีพพร้อมได้รับการลดอัตราดอกเบี้ยลงร้อยละ 3 ต่อปี

พัฒนาความรู้ หมายถึง การศึกษาอบรม สัมมนา ดูงานหรือฝึกงานของเกษตรกรหรือครอบครัวในด้านเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้

พัฒนาคุณภาพชีวิต หมายถึง การยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิต เกี่ยวกับการศึกษา อบรม สัมมนา ดูงาน ฝึกงาน การรักษาพยาบาลของเกษตรกรหรือครอบครัว รวมทั้งการจัดหาปรับปรุง หรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของเกษตรกร

รายได้จากการเกษตร หมายถึง มูลค่ารวมจากการขายสินค้าทั้งหมดที่จากการทำการเกษตร

รายจ่ายจากการเกษตร หมายถึง เป็นรายจ่ายที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามปกติในการทำการเกษตร เช่น ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย ค่ายากำจัดศัตรูพืช ค่าปรับปรุงพื้นที่ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

รายได้จากการเกษตร หมายถึง รายได้ภาคการเกษตรทั้งหมดของครัวเรือนจากการปลูกพืช และเลี้ยงสัตว์ เช่น การทำนาข้าว ไร่ถั่ว หรือ การเลี้ยงปศุสัตว์ต่าง ๆ เป็นต้น

รายจ่ายจากการเกษตร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นอันเนื่องจากผลิตพืช หรือสัตว์ ซึ่งอาจเป็นการซื้อปัจจัยการผลิต การจ้างแรงงาน การซ่อมแซมอุปกรณ์การผลิต เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

ในการทำการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวความคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาเพื่อก่อให้เกิดความกระจ่างในปัญหาและดำเนินการวิจัยได้ถูกต้อง โดยมีแนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. สถานภาพการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.
2. นโยบายพักชำระหนี้ของรัฐบาล
3. โครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกร (สัจธรรมชีวิต)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถานภาพการดำเนินงานของ ธ.ก.ส.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เริ่มดำเนินงานตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2509 ธ.ก.ส. เป็นสถาบันการเงินสังกัดกระทรวงการคลังมีวัตถุประสงค์ให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพการเกษตรหรือการดำเนินงานของเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรหรือสหกรณ์การเกษตร ตลอดจนส่งเสริมอาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องเนื่องในการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกรจำนวน 5.27 ล้านครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 93.27 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศรวมทั้งให้บริการรับ - ฝากถอนเงินเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ทั่วไป การบริหารงาน ธ.ก.ส. มีการจัดโครงสร้างองค์การในลักษณะของการกระจายอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ โดยแบ่งส่วนงานปฏิบัติการครอบคลุมทั่วประเทศโดยมีสำนักงาน ธ.ก.ส. ระดับจังหวัด 74 แห่ง ทำหน้าที่กำกับดูแลสาขาระดับอำเภอในสังกัดจำนวน 590 สาขา จำแนกเป็นสาขาอำเภอ 437 สาขา สาขานาขนาดเล็กซึ่งมีฐานะเทียบเท่าสาขาระดับอำเภอ 55 สาขา และมีหน่วยอำเภอให้บริการจำนวน 889 หน่วย

ในด้านนโยบายการพัฒนาชนบท ธ.ก.ส. ให้ความสำคัญกว่าสินเชื่อเพื่อพัฒนาชนบท โดยมุ่งเน้นการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็ง เสริมสร้างให้เกษตรกรมีรายได้มากขึ้น โดยการเพิ่มผลผลิตทั้งในและนอกภาคการเกษตร ธนาคารในฐานะเป็นหนึ่งในกลไกภาครัฐที่ขับเคลื่อน การดำเนินการดังกล่าวได้เพิ่มบทบาทจากเดิมเป็นแหล่งเงินทุนการผลิตในภาคการเกษตรมาเป็นธนาคารพัฒนาชนบท โดยมุ่งเน้นการให้บริการด้านการเงินการธนาคารที่สนับสนุนการดำเนินการด้านวิสาหกิจ

ชุมชนและเพื่อความเป็นเลิศในการให้บริการ ธนาคารได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารในตลอดระยะเวลา 36 ปีที่ผ่านมา

บทบาทเดิมของ ธ.ก.ส. เป็นสถาบันการเงินหลักในการให้สินเชื่อภาคการเกษตรมารวม 36 ปี ณ วันนี้ ธ.ก.ส. ปรับบทบาทเดิมจาก เป็นสถาบันการเงินเฉพาะกิจเพื่อพัฒนาการเกษตรไปสู่การเป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนาชนบทที่ให้บริการทางการเงินครบวงจรมุ่งเน้นการขยายโอกาสการจ้างงานในชนบทบนพื้นฐานของการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การเชื่อมโยงระบบการผลิต การแปรรูป และการตลาดเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนวิสาหกิจของ ธ.ก.ส.

ต่อมาในปี พ.ศ. 2533 ธ.ก.ส. ได้สนับสนุนการจัดตั้งสหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดในหมู่บ้าน ธ.ก.ส. (ส.ก.ต.) ในทุกจังหวัดทั่วประเทศและในปี พ.ศ. 2534 ได้จัดตั้งบริษัทไทยธุรกิจเกษตรจำกัด (แท็บโก้) ขึ้น เพื่อให้องค์กรทั้งสองดำเนินงานธุรกิจจัดหาปัจจัยการผลิต รวบรวมผลผลิต การแปรรูปผลผลิตการเกษตรและการตลาดซึ่งเป็นการเพิ่มขนาดหรือปริมาณธุรกิจ เพิ่มอำนาจต่อรองสร้างรายได้ ลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มโอกาสแก่สมาชิกที่เป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

เนื่องจาก ส.ก.ต. สหกรณ์จำกัดเป็นสหกรณ์การเกษตรระดับจังหวัดดำเนินธุรกิจทุกประเภทตามที่กฎหมายกำหนด ยกเว้น ธุรกิจสินเชื่อให้สมาชิก ส.ก.ต.รับบริการ โดยตรงจาก ธ.ก.ส. สำหรับการจัดตั้งองค์กร ส.ก.ต. ภายในจังหวัดสระบุรีจะแบ่งเป็นสาขา ในระดับอำเภอมีหน่วยบริการสมาชิกในระดับตำบลหมู่บ้านและมีร้านค้าย่อยซึ่งเป็นจุดศูนย์กลางที่สะดวกแก่การติดต่อใช้บริการของสมาชิก ตำบลละ 1 แห่ง

“ธ.ก.ส. จะเป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาชนบทชั้นนำในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกโดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนควบคู่กับการส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและ การดูแลสิ่งแวดล้อมแบบยั่งยืน”

บทบาทและภารกิจใหม่

1. ดำรงบทบาทการเป็นสถาบันการเงินเพื่อการพัฒนา
2. ให้บริการทางการเงินที่ครบวงจร มุ่งเน้นปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตและสนับสนุนวิสาหกิจชุมชน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มของสินค้าและบริการในชนบท
3. ส่งเสริมการเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการผลิตและการตลาด เพื่อประโยชน์ของเกษตรกรและประชาชนผู้ด้อยโอกาสในฐานะรากของระบบเศรษฐกิจ
4. สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในชนบท เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอยในสังกัดสำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดสระบุรี เปิดดำเนินงานเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2537 ได้ให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่เกษตรกรรายคน สหกรณ์การเกษตรอำเภอแก่งคอยจำกัด เพื่อใช้เป็นเงินทุนประกอบอาชีพการเกษตรและอาชีพที่มีใช้การเกษตรของลูกค้านานการและสมาชิกสหกรณ์ให้มีรายได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนในชนบท ณ วันที่ 30 กันยายน 2544 ได้ให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต.จำนวน 3,349 ราย เป็นเงิน 325 ล้านบาท นอกจากนี้ยังให้บริการเงินกู้แก่สหกรณ์การเกษตรอำเภอแก่งคอยจำกัดเป็นเงิน 15 ล้านบาท

โครงการพักชำระหนี้และโครงการลดภาระหนี้ของสมาชิก ส.ก.ต. สระบุรี มีข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2544 ดังแสดงในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 ผลดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ของสมาชิก ส.ก.ต. สระบุรี จำกัด
โดย สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัด สระบุรี ณ วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2544

สาขาอำเภอ	จำนวนสมาชิก ส.ก.ต. ทั้งหมด		โครงการพักชำระหนี้		โครงการลดภาระหนี้	
	จำนวน (ราย)	จำนวน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวน (บาท)	จำนวน (ราย)	จำนวน (บาท)
แก่งคอย	1,662	57,923,318	576	22,516,263	1,086	35,407,055
สระบุรี	3,748	116,482,856	952	40,183,224	2,796	76,299,632
พระพุทธบาท	637	24,331,437	207	8,530,092	430	15,801,345
มวกเหล็ก	946	37,499,400	579	24,585,112	367	12,914,288
หนองแค	1,325	47,214,271	465	17,315,330	860	29,898,941
บ้านหมอ	1,548	75,161,387	801	43,705,067	747	31,456,320
วิหารแดง	718	31,160,512	424	21,735,721	294	9,424,791
วังม่วง	365	12,565,697	170	5,483,633	195	7,082,064
รวม	10,949	402,338,878	4,174	184,054,442	6,775	218,284,436
(%)	(100.00)	(100.00)	(38.12)	(45.75)	(61.88)	(54.25)

ที่มา: สำนักงาน ธ.ก.ส. จังหวัดสระบุรี (2544)

ตาราง 2 แสดงข้อมูลประเภทการผลิตและจำนวนเงินกู้ของสมาชิก ส.ก.ค. สระบุรี จำกัด โครงการ
พักชำระและลดภาระหนี้ โดย สำนักงาน ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย ณ วันที่ 30 กันยายน 2544

(หน่วย: ไร่-กิโลกรัม, สัตว์-ตัว)

พืช/สัตว์	พื้นที่/ไร่ สัตว์/ตัว	ผลผลิตรวม (กิโลกรัม)	มูลค่า (ล้านบาท)	ผลผลิตเฉลี่ย (ต่อ/ไร่)	ต้นทุนเฉลี่ย (ต่อ/ไร่/ตัว)	เงินกู้ ธ.ก.ส. (ล้านบาท)
ข้าว	67,879	42,084,980	22,428	620 กก.	1,410	80
อ้อย	36,554	253,919,919	126,959	5,830 กก.	4,115	162
ข้าวโพด	21,770	15,630,860	62,520	718 กก.	1,130	24
ทานตะวัน	11,100	2,220,000	13,320	200 กก.	880	6
โคนม	2,940	2,376	71,428	-	30,000	19
โคขุน	7,096	7,096	113,536	-	16,000	22
ผักต่าง ๆ	4,320	-	22,000	-	3,000	12.00
รวม	-	-	-	-	-	325

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย (2544)

หมายเหตุ: * ต้นทุนเฉลี่ยต่อไร่ ได้มาจากรายงานการผลิต ธ.ก.ส. เพื่อใช้ประกอบการพิจารณาให้
กู้เงิน

รายได้ของเกษตรกร โดยเฉลี่ยประมาณครอบครัวละ 90,000 บาท คอปี มีค่าใช้จ่าย
ในการผลิตและค่าใช้จ่ายในครัวเรือนประมาณ 60,000 บาท รายได้สุทธิคงเหลือ 30,000 บาท

ปัญหาการประกอบอาชีพการเกษตรที่สำคัญ ได้แก่ ประสิทธิภาพต่ำ ฝนทิ้ง
ช่วงนานมีต้นทุนการผลิตสูง ในขณะที่ราคาผลผลิตมีความผันผวนตลอดเวลา ทำให้ประสิทธิภาพ
ขาดทุนและเกษตรกรขาดแรงจูงใจ ที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต สำหรับเกษตรกร ที่เป็น
ลูกค้า ธ.ส.ก. ก็ประสบปัญหาเช่นเดียวกับเกษตรกรทั่ว ๆ ไป ส่งผลให้เกิดปัญหานี้ถ่างชำระตามม
มากขึ้น

จากจำนวนประชากรครัวเรือนเกษตรกรอำเภอแก่งคอย 9,900 ครัวเรือนสามารถ
สร้างรายได้ครัวเรือนละ 90,000 บาทต่อปี คิดเป็นเงินรวมทั้งสิ้น 891 ล้านบาทต่อปี แยกเป็น
เกษตรกรทั่วไป 6,551 ครัวเรือน เงิน 589 ล้านบาท และเป็นสมาชิก ส.ก.ค. 3,349 ครัวเรือน เงิน 301
ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็นสมาชิก ส.ก.ค. ผู้พักชำระหนี้ 576 ครัวเรือน เงิน 52 ล้านบาท หากได้รับ
การฟื้นฟูอาชีพตามโครงการพักชำระหนี้ จะมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นครัวเรือนละ 110,000 บาทต่อปี
หรือคิดเป็นเงินรวม 63 ล้านบาท

นโยบายพักชำระหนี้ของรัฐบาล

นโยบายนี้เพื่อเกษตรกร (คำกล่าวของ พ.ต.ท. ดร. ทักษิณ ชินวัตร)

“รัฐบาลนี้มีนโยบายช่วยคนจำนวนมาก เพราะถือว่าคนจนเป็นรากฐานทางเศรษฐกิจของประเทศ ถ้าเขาพ้นความจน เศรษฐกิจจะเติบโตอย่างยั่งยืนแล้วไม่ต้องห่วงว่าจะมีกระแสอะไรมาพัดก็จะทานไหว แต่ถ้าคนเหล่านี้อ่อนแออยู่อย่างนี้ กระแสเบา ๆ ก็ล้ม ฉะนั้นขอให้ ธ.ก.ส. เป็นกำลังที่สำคัญของรัฐบาลและของคนจน ช่วยทำให้เขาเข้มแข็งแล้วเราก็จะมีประเทศที่ดีและ ธ.ก.ส. ก็จะภูมิใจในสิ่งที่ได้ทำ และผมเองกับทางรัฐมนตรีก็จะช่วยกันดูแล ธ.ก.ส. ให้ ธ.ก.ส. เป็นสถาบันสำคัญของรัฐบาลในการช่วยคนจนและเกษตรกรของเราและไม่ต้องห่วง ผมไม่ปล่อยให้ ธ.ก.ส. ล้มแน่นอน ขนาดธนาคารเอกชนยังไม่ให้ล้มแล้วธนาคารที่มีคุณูปการกับประเทศจะปล่อยให้ล้มได้อย่างไร” (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2544)

พักให้ 3 ปี คุณภาพชีวิตต้องดีขึ้น (คำกล่าวของนายวราเทพ รัตนากร)

“เรื่องของการพักชำระหนี้ไม่ใช่แค่เอาเงินไปจ่ายแล้วจบกันเท่านั้น ตรงนั้นไม่ใช่หัวใจหลักของนโยบายนี้ การที่เอาเงินไปจ่ายดอกเบี้ยแทน 3 ปี หรือพักเงินต้นนั้น เป็นเรื่องของกลไกที่จะดำเนินการเพื่อมาฟื้นฟูโครงสร้างทางการเกษตร ปรับโครงสร้างให้เขาก็มีกำลังที่ เข้มแข็งขึ้นในระหว่าง 3 ปี ถ้าราคาผลผลิตทางการเกษตรในตลาดดีขึ้น นโยบายในเรื่องอื่น ๆ ของรัฐบาล เช่น กองทุนหมู่บ้าน ค่ารักษาพยาบาล 30 บาท สัมฤทธิ์ผลจะทำให้เขาเกิดความเข้มแข็ง แล้วเอาเงินมาใช้หนี้ได้ในปีที่ 4 ” (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2544)

รัฐบาลได้กำหนดมาตรการ ดังนี้

1. มาตรการเร่งด่วน

1.1 โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ โดยจัดแบ่งเกษตรกรออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ตามศักยภาพที่แท้จริงและกำหนดแผนการฟื้นฟูอาชีพให้เหมาะสมกับศักยภาพ ซึ่งผู้เข้าร่วมโครงการจะได้รับประโยชน์ซึ่งผู้ขอพักชำระหนี้ มีระยะเวลาการพักชำระหนี้เป็นเวลา 3 ปีจะช่วยบรรเทาความเดือดร้อน และลดภาระค่าใช้จ่ายของเกษตรกรผู้ยากจน ซึ่งหากเกษตรกรกลุ่มนี้ได้ใช้โอกาสในช่วงปรับปรุงการผลิตอย่างเต็มที่ ก็จะสามารถฟื้นฟูฐานะและพัฒนาอาชีพได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการฟื้นตัวของเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาว

1.2 สนับสนุนกองทุนหมู่บ้านให้มีความเข้มแข็ง โดยการประเมินความพร้อมและรับขึ้นทะเบียนเป็นกองทุนพร้อมเปิดบัญชีเงินฝาก ตลอดจนให้คำแนะนำในการบริหารเงินกองทุน

2. มาตรการระยะสั้น

2.1 สนับสนุนการตลาดเพื่อชุมชน โดยอาศัยขบวนการสหกรณ์ที่ ธ.ก.ส. สนับสนุนให้เกษตรกรรวมตัวกันจัดตั้งขึ้น

2.2 ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน รวมถึงนโยบายหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

2.3 ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรเพื่อรองรับภารกิจใหม่

2.4 สร้างระบบการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในองค์กร ธ.ก.ส.

3. มาตรการระยะปานกลาง

3.1 สนับสนุนการจัดทำแผนแม่บทชุมชนในระดับตำบลซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนและเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดวิสาหกิจชุมชน

3.2 พัฒนาระบบข้อมูลทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ระดับตำบล

3.3 แก้ไขพระราชบัญญัติ ธ.ก.ส. เพื่อเพิ่มบทบาทในการสนับสนุนการพัฒนาชนบท โดยเป็นการขยายขอบเขตการดำเนินงานช่วยเหลือด้านเงินทุนแก่วิสาหกิจชุมชนผู้ประกอบการรายย่อยในชนบทและองค์กรหรือสถาบันพัฒนาท้องถิ่นในชนบท

โครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรลูกค้ารายย่อย

1. หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยมีฐานะยากจน โดยผู้ที่มีปัญหามากที่สุดคือเกษตรกรรายย่อย ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดนโยบายให้มีโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้สินแก่เกษตรกรรายย่อย โดยจะช่วยเหลือให้มีเงินออมและเงินทุน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพสร้างรายได้ให้ครัวเรือน ปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของเกษตรกรทั้งระบบตลอดจนช่วยเหลือฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศโดยรวมให้ดีขึ้นด้วย

เนื่องจากเกษตรกรรายย่อยที่มีปัญหาความยากจน ส่วนใหญ่กู้เงินจาก ธ.ก.ส. และเป็นสมาชิก ส.ก.ด. ที่กู้เงินโดยไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้วงเงินไม่เกิน 100,000 บาท ดังนั้นรัฐบาลจึงกำหนดเป็นหลักการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยสมาชิก ส.ก.ด. นี้ไม่มีความสามารถเพียงพอในการชำระหนี้แก่ ธ.ก.ส. อันเนื่องมาจากเหตุสุดวิสัยและจำเป็นต้องได้รับการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้เป็นเวลา 3 ปี ให้แก่เกษตรกรรายย่อยที่ยังพยายามรักษาวินัยในการชำระหนี้แก่ ธ.ก.ส. และยังมีศักยภาพในการขยายการผลิตต่อไป การช่วยเหลือลูกค้านี้จะต้องเป็นไปภายใต้หลักการรักษาวินัยทางการเงินและการคลัง เพื่อให้มีการใช้เงินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นภาระกับผู้เสียภาษีน้อยที่สุด โดยให้ธนาคารงดคิดดอกเบี้ยจากลูกค้าที่เข้าพักชำระหนี้และลดดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปีให้แก่ผู้ที่ขอลดภาระหนี้ ทั้งนี้ รัฐบาลจะชดเชยรายได้ดอกเบี้ยให้แก่

ธนาคารแทนผู้พักชำระหนี้ และผู้ขอลดภาระหนี้ เมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามโครงการจะต้องไม่เกินในวงเงินปีละ 6,000 ล้านบาท

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อให้เกษตรกรรายย่อยได้มีโอกาสรื้อฟื้นตนเองในการประกอบอาชีพและปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตของครัวเรือนให้ดีขึ้น

2.2 เพื่อลดภาระหนี้สินของเกษตรกรรายย่อย และเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้เมื่อสิ้นสุดโครงการ

2.3 เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการฟื้นฟูอาชีพ การบริหารจัดการและการออมเงิน

3. ระยะเวลาของโครงการ

ระยะเวลาของโครงการ ตั้งแต่ วันที่ 1 เมษายน 2544 ถึง วันที่ 31 มีนาคม 2547

3.1 เม.ย. - มี.ย. 2544

ร.ก.ส. ดำเนินการ

1. ประชาสัมพันธ์โครงการผ่านสื่อแขนงต่าง ๆ
2. นัดประชุมชี้แจงโครงการให้แก่กลุ่มเกษตรกรลูกค้า
3. ให้เกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. แจ้งความประสงค์
 - ขอพักชำระหนี้
 - ขอลดภาระหนี้

3.2 ก.ค. - ก.ย. 2544

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ดำเนินการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานและพิจารณาทางเลือกของเกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. แล้วจัดลำดับของเกษตรกรที่จะได้รับความช่วยเหลือ โดยคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังพักชำระหนี้ ระดับจังหวัด

3.3 ปีที่ 1-ปีที่ 3

ร.ก.ส. ดำเนินการ

เกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. เสนอแผนฟื้นฟูและระบบการออมต่อธนาคาร และจัดทำข้อตกลงต่อท้ายและ/หรือปรับปรุงโครงสร้างหนี้กระทรวงเกษตรฯ, กรมปศุสัตว์, กรมประมง ดำเนินการ เกษตรกรปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูแผนการออม พร้อมรับการสนับสนุนความช่วยเหลือจากราชการตามลำดับ ร.ก.ส. ดำเนินการติดตามกำกับการดำเนินงานของเกษตรกรในโครงการ เกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. สามารถฟื้นฟูอาชีพได้และชำระหนี้คืน ร.ก.ส. พร้อมเบิกรับเงินกู้ใหม่ตามปกติ

4. หลักเกณฑ์และเงื่อนไขผู้พักชำระหนี้

4.1 สมาชิก ส.ก.ค. รายย่อยที่มีเหตุสุจริตและมีหนี้เป็นภาระหนัก ซึ่งมีวงเงินกู้ทุกสัญญารวมกัน ณ สิ้นวันที่ 31 มีนาคม 2544 ไม่เกิน 100,000 บาท ไม่รวมหนี้นโยบายรัฐ หนี้สัญญารวมดอกเบี้ย เช่น หนี้สัญญารวมดอกเบี้ยการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ (2ฝ) หนี้สัญญารวมดอกเบี้ยโครงการให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรผู้ประสบวาตภัยภาคใต้ปี 2532 (6T) และหนี้สัญญารับใช้หนี้บุคคลอื่น

4.2 ไม่เป็นผู้ถูกรณาคำดำเนินคดีในฐานะผู้กู้

4.3 สมาชิก ส.ก.ค. ต้องแสดงความประสงค์พักชำระหนี้ภายในวันที่ 30 มิถุนายน 2544

4.4 ตลอดระยะเวลาโครงการพักชำระหนี้ และลดภาระหนี้ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 - 31 มีนาคม 2547

4.5 หนี้เงินกู้ที่ขอพักชำระหนี้สมาชิก ส.ก.ค. จะต้องจัดทำแผนการฟื้นฟูการผลิต และแผนการออมเงิน เพื่อให้สามารถส่งชำระหนี้ภายหลังสิ้นสุดการพักชำระหนี้

4.6 ผู้ล้าประกันหรือผู้จ้างต้องให้คำยินยอมในการพักชำระหนี้

4.7 ต้องให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนการฟื้นฟูการผลิตและแผนการออม เช่น ตลอดระยะเวลาพักชำระหนี้

4.8 ต้นเงินกู้และดอกเบี้ยค้างก่อนการพักชำระหนี้สมาชิก ส.ก.ค. ต้องรับภาระชำระให้ธนาคารเอง (รัฐบาลไม่ชดเชย)

4.9 ดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจากต้นเงินที่พักชำระหนี้รัฐบาลจะชดเชยให้ธนาคารแทนสมาชิก ส.ก.ค.

4.10 สมาชิก ส.ก.ค. ที่มีเงินฝากกับธนาคารจะได้รับดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ต่อปี จากอัตราดอกเบี้ยปกติเฉพาะส่วนยอดเงินฝากที่ไม่เกิน 50,000 บาท

4.11 สมาชิก ส.ก.ค. ต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของรัฐบาลในเรื่องการฟื้นฟูการผลิตประกอบอาชีพและการออมเงิน

4.12 กรณีสมาชิก ส.ก.ค. ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขและข้อกำหนดที่ธนาคารแจ้งให้ทราบนี้ จะถูกพ้นจากการพักชำระหนี้ทันที และธนาคารจะคิดดอกเบี้ยในอัตราปกติ

4.13 สมาชิก ส.ก.ค. สามารถออกจากพักชำระหนี้ได้หลังจากครบ 1 ปี นับตั้งแต่วันที่แสดงความประสงค์

5. สิทธิประโยชน์ของผู้พักชำระหนี้

5.1 ได้รับการพักชำระต้นเงินกู้เป็นเวลา 3 ปี

5.2 ไม่ต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้ตามชั้นสมาชิก ส.ก.ค. ที่เป็นอยู่ก่อนเข้าร่วมโครงการเป็นเวลา 3 ปี

5.3 ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพตลอดระยะเวลาการพักหนี้

5.4 การออมเงินฝากได้รับอัตราดอกเบี้ยเพิ่มในอัตราร้อยละ 1 ต่อปี จากอัตราปกติเป็นเวลา 3 ปี ในวงเงินไม่เกินรายละ 50,000 บาท

5.5 เมื่อออกจากโครงการก่อนครบกำหนด 3 ปี และชำระหนี้ได้ครบถ้วนตามกำหนดจะได้รับการเลื่อนชั้นคุณภาพ

5.6 หลังจากพักชำระหนี้แล้วให้ชำระดอกเบี้ยตามเกณฑ์สมาชิก ส.ก.ค. ชั้นเดิมก่อนการพักชำระหนี้

5.7 ได้รับสิทธิฟื้นฟูการประกอบอาชีพ

ขั้นตอนการคัดเลือกเกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. เข้าร่วมโครงการ

1. การรวบรวมรายชื่อเกษตรกรที่ร่วมโครงการ ส.ก.ต. เป็นผู้จัดทำบัญชีรายชื่อเกษตรกรรายย่อยที่เป็นสมาชิก ส.ก.ต. ตามคุณสมบัติที่กำหนดและประสงค์จะเข้าร่วมโครงการ โดยแยกรายตำบล/อำเภอ/จังหวัด มอบหมายให้ ส.ก.ต. จัดส่งบัญชีรายชื่อดังกล่าวให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยมีสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดจะเป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกและประสานงานโครงการระดับจังหวัด

2. จัดตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระดับจังหวัดมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นกรรมการ และมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นอนุกรรมการและเลขานุการ มีหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงาน กำหนดปฏิทินปฏิบัติงาน โครงการติดตามและประเมินผลการช่วยเหลือเกษตรกรเป็นรายบุคคล

3. จัดตั้งศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในพื้นที่เป้าหมาย เพื่อสนับสนุน ตรวจสอบและจำแนกกลุ่มเกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. ที่เข้าร่วมโครงการ จัดทำแผนฟื้นฟูและเสริมสร้างความแข็งแกร่งเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการแต่ละราย พร้อมทั้งจัดทำแผนถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แก่เกษตรกร

4. แผนการดำเนินการและวิธีการดำเนินการ

4.1 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจัดทำบัญชีรายชื่อเกษตรกรสมาชิก ส.ก.ต. กลุ่มเป้าหมายการขอพักชำระหนี้ตามแบบรายงาน ซึ่งมีรายชื่อเกษตรกรที่อยู่พื้นที่ดำเนินการพร้อมรายละเอียดโดย ส.ก.ต. จังหวัดส่งบัญชีรายชื่อเกษตรกรผู้ประสงค์เข้าร่วมโครงการให้เกษตรและสหกรณ์จังหวัดซึ่งเป็นหน่วยงานอำนวยความสะดวกและประสานงานโครงการระดับจังหวัด

4.2 การดำเนินงานในระดับจังหวัด มีกระบวนการทำงานดังนี้

4.2.1 คณะอนุกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ระดับจังหวัดดำเนินการกำกับดูแลการดำเนินงานในพื้นที่ ติดตามประเมินผลชี้แจงแนวทางดำเนินงาน และให้การฝึกอบรมคณะกรรมการของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

4.2.2 คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด มอบหมายให้คณะอนุกรรมการฯ ระดับอำเภอและ/หรือสำนักงานเกษตรอำเภอร่วมกับชุมชนในตำบลและ ส.ก.ต. ชี้แจงเกษตรกรเพื่อทำความเข้าใจ ตรวจสอบ จำแนกกลุ่มเกษตรกรเป็นสามกลุ่ม คือ กลุ่มเงินออมเพียงพอ กลุ่มเงินออมไม่เพียงพอ และกลุ่มสมาชิก ส.ก.ต. ที่ปรับปรุงโครงสร้างหนี้โดยเริ่มดำเนินการได้ทันทีที่ทราบข้อมูลจาก ส.ก.ต.

4.2.3 คณะอนุกรรมการฯ ระดับจังหวัด และ/หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ กำกับดูแลและประสานให้ศูนย์บริการฯประจำตำบล จัดทำแบบบันทึกข้อตกลงขึ้นความจำนงร่วม โครงการตามความสมัครใจขอรับการฟื้นฟูของเกษตรกรแต่ละราย

4.2.4 สำนักงานเกษตรอำเภอประสานงานให้ศูนย์บริการฯ ร่วมกับ เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องจัดทำแผนฟื้นฟูอาชีพและแผนถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยจัดทำแบบบันทึก เป้าหมายการพัฒนาอาชีพเกษตรกรแต่ละรายตามลำดับความสำคัญก่อนหลังของความจำเป็นในการ ฟื้นฟูอาชีพที่กำหนดไว้โดยประธานหรือผู้แทนศูนย์ฯ ที่เป็นเกษตรกรมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐหรือ เจ้าหน้าที่ ช.ก.ส. เป็นผู้ลงนามรับรอง

4.2.5 ผู้แทนส่วนราชการในคณะกรรมการฯ ระดับจังหวัด (เกษตรจังหวัด/ ปลัดจังหวัด/ประมงจังหวัด/ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง) พิจารณาสับสนุนทางเลือกอาชีพภายใต้ แผนการถ่ายทอดเทคโนโลยีและแผนฟื้นฟูอาชีพเพื่อเสนอส่วนราชการต้นสังกัดให้ความสนับสนุน

4.2.6 จังหวัดโดยส่วนราชการที่รับผิดชอบในการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร ดำเนินการตามแผนทันทีที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณพร้อมทั้งดำเนินการติดตามดำเนินผล

การฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรระหว่างการพักชำระหนี้ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยร่วมมือกับ ธ.ก.ส.

รัฐบาลกำหนดให้มีการฟื้นฟูอาชีพในระหว่างการพักชำระหนี้ เพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับการฟื้นฟูอาชีพ ปรับปรุงโครงสร้างการผลิต และส่งเสริมการออมเงิน ให้มีความสามารถในการชำระหนี้และขยายการผลิตต่อไปได้หลังจากครบกำหนดการพักชำระหนี้ ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 13 มีนาคม 2544 มีมติเห็นชอบให้จัดตั้งคณะกรรมการฟื้นฟูการประกอบอาชีพของเกษตรกรรายย่อยทั้งในระดับส่วนกลาง ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรี (นายปลอด อติเรกสาร) เป็นประธานคณะกรรมการ และมีคณะกรรมการระดับภูมิภาคเพื่อกำหนดแผนการปรับปรุงโครงสร้าง และฟื้นฟูเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการโดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนปัจจัยการผลิตบางส่วน เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ เป็นต้น แล้วแต่รูปแบบการทำการเกษตร ตลอดจนการปรับปรุงบำรุงดิน และถ่ายทอดเทคโนโลยีที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพภายใต้แผนการผลิตตามความต้องการของเกษตรกร

1. แนวทางดำเนินงานฟื้นฟูอาชีพตามโครงการพักชำระหนี้โดยสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี

1.1 เพื่อให้การดำเนินงานตามโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้เป็นไปโดยรวดเร็วและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี สำนักงานเกษตรอำเภอ ประมงอำเภอ และปศุสัตว์อำเภอแก่งคอย จะต้องสร้างเจ้าหน้าที่ผู้นำให้กระจายครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อนำแนวทางและรูปแบบการดำเนินงานไปชี้แจงแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฯ เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการดำเนินงานตามโครงการฯ

1.2 ส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดและอำเภอที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้นำต้องทำความเข้าใจว่า โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตามนโยบายรัฐบาลผ่านระบบ ธ.ก.ส. จะมีอยู่ 2 ทางเลือก คือผู้ขอใช้สิทธิพักชำระหนี้โดยเกษตรกรไม่ต้องชำระหนี้ทั้งต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี และทางเลือกที่ 2 คือผู้ขอใช้สิทธิลดภาระหนี้ โดยเกษตรกรจะต้องชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ยต่อไปตามปกติ แต่จะได้ลดอัตราดอกเบี้ยลงร้อยละ 3 จากอัตราดอกเบี้ยที่จ่ายอยู่เดิมเป็นเวลา 3 ปี ซึ่งเกษตรกรที่ใช้สิทธิพักชำระหนี้เมื่อได้รับการฟื้นฟูอาชีพและมีรายได้สามารถชำระหนี้ได้ในปีที่ 1 ก็สามารถยกฐานะตนเองโดยย้ายไปใช้สิทธิลดภาระหนี้ได้และได้รับสิทธิเช่นเดียวกับผู้ขอใช้สิทธิลดภาระหนี้ ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องต้องทำความเข้าใจถึงหลักการและชี้แจงให้เกษตรกรเข้าใจตามรายละเอียดเอกสารที่ ธ.ก.ส. จัดไว้ให้แล้ว

1.3 การจะเข้าไปฟื้นฟูหรือส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรควรต้องทราบถึงโครงสร้างหนี้ของเกษตรกรแต่ละรายว่ามีหนี้ยู่เท่าไร ถ้าไม่ทราบโครงสร้างหนี้จะไม่มีเป้าหมายและตัวชี้วัดที่ชัดเจน รวมทั้งต้องทราบปัญหาของเกษตรกรแต่ละรายว่ามีปัญหาอะไร เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการคงไม่ทุกรายที่ต้องการปัจจัยการผลิตหรือต้องการฟื้นฟู บางรายอาจจะให้ช่วยเหลือด้านตลาดหรือบางรายอาจจะขอให้ช่วยเหลือทางวิชาการหรือความรู้เท่านั้น ดังนั้นจึงต้องทราบความต้องการของเกษตรกรที่แท้จริงเพื่อจะได้เข้าไปช่วยเหลือได้ถูกต้องและตรงตามความต้องการ

1.4 ต้องทราบปัญหานี้สินของเกษตรกร โดยทั่วไปส่วนมากเกิดจากสาเหตุ 3 ประการคือ เกิดจากอุทกภัย ภัยแล้ง และผลผลิตล้นตลาดทำให้ราคาตกต่ำ ซึ่งเกิดจาก การขาดการวางแผนการผลิตให้สอดคล้องกับการตลาด รวมทั้งไม่มีการวางแผนป้องกันอุทกภัยหรือภัยแล้งที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นจึงต้องทราบปัญหาของเกษตรกรแต่ละรายให้ชัดเจนเพื่อจะได้เข้าไปช่วยเหลือหรือฟื้นฟูได้ถูกต้อง

1.5 การที่จะเข้าไปดำเนินการฟื้นฟูหรือส่งเสริมอาชีพแก่เกษตรกรจะต้องมีความรู้เรื่องการตลาด โดยก่อนที่จะส่งเสริมอาชีพใดให้แก่เกษตรกรจะต้องมีตลาดรองรับ เมื่อผลผลิตออกมาแล้วเกษตรกรสามารถขายได้และขายได้ราคาดี ซึ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องช่วยกันดูแลร่วมกันคิด ร่วมกันหาตลาดให้เกษตรกรเช่นการให้ข้อมูลการตลาดอย่างทั่วถึง ส่งเสริมให้มีตลาดซื้อขายล่วงหน้าเพื่อให้เกษตรกรทราบราคาที่จำหน่ายล่วงหน้าสามารถตัดสินใจการลงทุนได้อย่างถูกต้องและซื้อขายผ่านระบบสหกรณ์

1.6 การที่จะเข้าไปดำเนินการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรต้องอยู่ภายใต้พื้นฐานความต้องการของเกษตรกรแต่ละรายเป็นหลัก จะต้องรู้ความต้องการของเกษตรกร รู้อาชีพพื้นฐานทั้งอาชีพหลัก อาชีพรองหรืออาชีพเสริม รวมทั้งประเมินความสามารถขั้นพื้นฐานของเกษตรกรว่าเกษตรกรมีความถนัดในเรื่องใด อาชีพใด ควรเข้าไปฟื้นฟูหรือส่งเสริมอาชีพตามความต้องการและความถนัด อย่าไปยึดยึดหรือแจกสิ่งของให้แก่เกษตรกรโดยที่เกษตรกรไม่ต้องการในการดำเนินการ ต้องยึดตัวเกษตรกรเป็นหลัก สำหรับปัจจัยการผลิตเป็นเพียงเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรเพื่อการเรียนรู้ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาอาชีพต่อไป

1.7 ก่อนที่จะเข้าไปฟื้นฟูและส่งเสริมอาชีพใดให้แก่เกษตรกรจะต้องศึกษาปัจจัยพื้นฐานของเกษตรกร ซึ่งได้แก่ทรัพยากรในท้องถิ่น เช่นสภาพที่ดิน น้ำเป็นอย่างไร อาชีพหลัก อาชีพรองของเกษตรกรเป็นอย่างไร ต้องศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น วัฒนธรรมการบริโภค วัฒนธรรมการประกอบอาชีพ ศึกษาถึงภูมิปัญญาและความสามารถของเกษตรกรตลอดจนศึกษาเทคโนโลยีที่เกษตรกรมีอยู่ อย่าไปเปลี่ยนโดยทันทีทันใด โดยสามารถปรับปรุงและเสริมเพิ่มเติมได้ภายหลังและประการสุดท้าย ห้ามสร้างหนี้เพิ่มให้เกษตรกร

1.8 ส่งเสริมให้เกษตรกรรู้จักประหยัดและเก็บออมเงิน เมื่อหลังสิ้นสุดโครงการพักชำระหนี้จะได้มีเงินเหลือเพียงพอสามารถชำระหนี้ให้แก่ ธ.ก.ส. ได้ตั้งแต่ปีที่ 1 เป็นต้นไป ทั้งนี้ เป้าหมายและตัวชี้วัดในการฟื้นฟูและการออมเงินจะต้องพิจารณาถึงหนี้ที่เกษตรกรมีอยู่ ระยะเวลาในการชำระหนี้และอัตราดอกเบี้ยที่ต้องชำระ เช่น กรณีเกษตรกรเป็นหนี้สูงสุดรายละ 100,000 บาท ช่วงระยะเวลาการพักชำระหนี้ 3 ปี ไม่มีดอกเบี้ย เกษตรกรต้องชำระค่างวดปีละประมาณ 33,333 บาท หรือเดือนละประมาณ 2,777.77 บาท หรือวันละประมาณ 93 บาท ในการฟื้นฟูและส่งเสริมอาชีพจะต้องคำนึงถึงอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรเมื่อหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วจะต้องมีเงินเหลือเก็บออมได้ไม่น้อยกว่าวันละ 93 บาท เป็นต้น หรือถ้าเกษตรกรรายใดมีหนี้้น้อยกว่า 100,000 บาท ก็สามารถเปรียบเทียบจากตัวอย่างข้างต้นได้

1.9 ในการดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องต้องดำเนินการในลักษณะเชิงบูรณาการ โดยทุกส่วนราชการและหน่วยงานจะต้องประสานการดำเนินการและดำเนินการฟื้นฟูๆ ไปด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นแผนงาน การจัดการ งบประมาณ หรือปัจจัยการผลิตและที่สำคัญ คณะทำงานระดับอำเภอจะต้องจัดทำปฏิทิน การปฏิบัติงานว่า วัน เวลาใดจะไปดำเนินการที่ตำบลใด หมู่บ้านใดแล้วทุกส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่เป็นเจ้าหน้าที่ผู้นำไปดำเนินการด้วยกันก็จะทำให้โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งในการดำเนินการต้องสร้างความเข้าใจแก่เกษตรกร รวมทั้งต้องสร้างแบบอย่างทางเลือกด้านอาชีพให้แก่เกษตรกรด้วย

แนวทางการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรตามโครงการพักชำระหนี้

ภาพ 3 แนวทางการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรตามโครงการพักชำระหนี้
ที่มา: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี (2544)

2. รูปแบบและขั้นตอนดำเนินงาน

2.1 เจ้าหน้าที่ผู้นำและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีการประชุม เพื่อกำหนด ปฏิทินการปฏิบัติงานในโครงการว่า วันเวลาใดจะไปดำเนินการที่ตำบลใด หมู่บ้านใดเพื่อให้ทุก ส่วนราชการทุกส่วนทราบ จะได้เดินทางไปปฏิบัติงานพร้อมกันในเชิงบูรณาการ

2.2 เจ้าหน้าที่ผู้นำและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องเดินทางไปพบปะกลุ่มเกษตรกร ตามกำหนดไว้ในปฏิทินการปฏิบัติงาน โดยประสานงานกับผู้อำนวยการศูนย์บริการและถ่ายทอด

เทคโนโลยีประจำตำบลเพื่อสอบถามข้อมูลเกษตรกรรายคน ถึงจำนวนหนี้ อาชีพหลัก อาชีพรอง หรืออาชีพเสริม รายได้ รายจ่าย ของบุคคลในครัวเรือน ทรัพยากรต่าง ๆ ที่เกษตรกรมีอยู่ และพิจารณาว่าเกษตรกรมีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายคงเหลือเพียงพอต่อการชำระหนี้หรือไม่ โดยกำหนดเป็นรายวันว่าเกษตรกรจะต้องออมวันละเท่าใดจึงจะชำระหนี้ได้หมดภายใน 3 ปีตามจำนวนหนี้ที่มีอยู่ ถ้าพอที่จะแนะนำให้เกษตรกรนำมาออมกับ ธ.ก.ส.อาจกำหนดระยะเวลาการออม 10 วันหรือ 1 เดือนต่อครั้งตามความสามารถและรายได้ในการออมแต่ไม่น้อยกว่าจำนวนที่ต้องชำระในแต่ละวัน โดยให้ ธ.ก.ส. เข้าไปปรับฝากเงินดังกล่าวจากกลุ่มเกษตรกรแล้วเมื่อสิ้นสุดโครงการก็หักชำระหนี้คืน ธ.ก.ส. แต่ถ้าพิจารณาจากปัจจัยดังกล่าวแล้วเกษตรกรไม่มีเงินเหลือออมเพียงพอ ก็จะต้องพิจารณาว่าจะหารายได้เสริมให้แก่เกษตรกรอย่างไรเพื่อให้มีเงินเหลือออมเพียงพอชำระหนี้ซึ่งส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าไปช่วยส่งเสริมแนะนำในอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรในระยะเวลาอันสั้นไม่เกิน 3 เดือน ให้พิจารณาถึงทรัพยากรในท้องถิ่น วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาของเกษตรกร เทคโนโลยีที่เกษตรกรใช้อยู่ ไม่เป็นการสร้างหนี้เพิ่มให้แก่เกษตรกรพร้อมทั้งกระตุ้นให้เกษตรกรสามารถออมเงินเพียงพอชำระหนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเกษตรกรที่มีเงินไม่เพียงพอชำระหนี้ โดยเน้นดำเนินการเป็นกลุ่ม จำนวนสมาชิกกลุ่มละไม่เกิน 50 คน พร้อมทั้งให้เกษตรกรเลือกตั้งกรรมการกลุ่มและเขียนข้อตกลงแบบพึ่งตนเอง หลังจากนั้นก็ให้เกษตรกรแต่ละกลุ่มกลับไปคิดหรือพิจารณาตัดสินใจด้วยตนเองว่าจะประกอบอาชีพอะไรซึ่งจะใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ในการให้เวลาตัดสินใจ

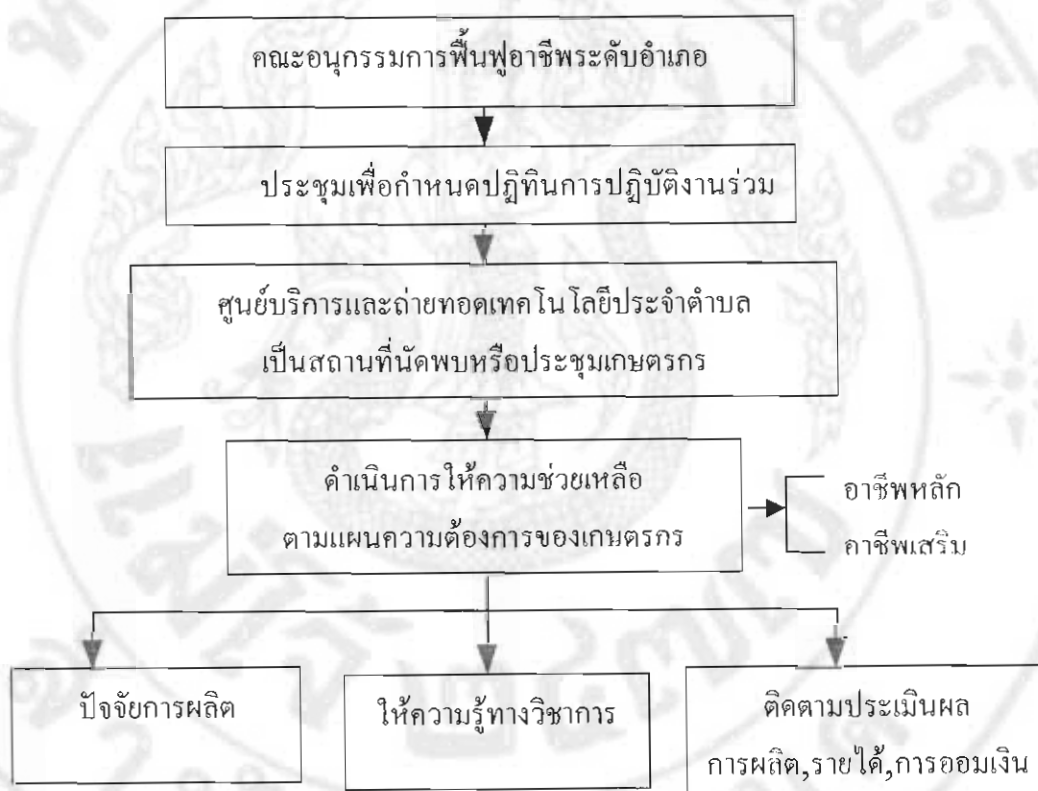
2.3 เมื่อครบกำหนด 1 สัปดาห์แล้วเจ้าหน้าที่ผู้นำและส่วนราชการตาม ข้อ 2.2 เดินทางมาพบกลุ่มเกษตรกรดังกล่าวอีกครั้งหนึ่งเพื่อทราบอาชีพและความต้องการของเกษตรกรที่ต้องการให้ส่วนราชการสนับสนุนช่วยเหลือ โดยให้เกษตรกรกรอกแบบข้อตกลงยื่นขอความจำนงเข้าโครงการของเกษตรกรแต่ละรายว่าตนเองต้องการให้ส่วนราชการช่วยเหลืออะไร และส่วนราชการใดมีงบประมาณและปัจจัยที่เกษตรกรต้องการอยู่ก็สนับสนุนให้ไปเพื่อการเรียนรู้ของเกษตรกร โดยจะต้องวิเคราะห์ว่าสิ่งที่สนับสนุนให้แก่เกษตรกรไปจะสร้างอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนให้แก่เกษตรกรต่อไป แต่ถ้าส่วนราชการไม่มีงบประมาณและปัจจัยการเกษตรที่เกษตรกรต้องการก็ให้คณะอนุกรรมการระดับอำเภอรวบรวมเสนอต่อคณะอนุกรรมการระดับจังหวัดเพื่อส่งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และกระทรวงที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือจัดหางบประมาณสนับสนุนเพิ่มเติมให้ต่อไป

2.4 เมื่อส่วนราชการสนับสนุนปัจจัยการผลิตหรือให้ความช่วยเหลือแก่เกษตรกรเรื่องใดแล้วจะต้องให้เกษตรกรที่ได้รับความช่วยเหลือลงลายมือชื่อรับทราบด้วยแล้วนำ

ไปเก็บรวมไว้ในแฟ้มประวัติบุคคลของเกษตรกรที่ ร.ก.ศ. เช่นเดียวกับข้อตกลงขึ้นความจำนงเข้าร่วมโครงการของเกษตรกรแต่ละราย ก็ต้องนำมาเก็บรวมไว้ในแฟ้มประวัติบุคคลที่ ร.ก.ศ. ด้วย

2.5 เจ้าหน้าที่ผู้นำและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการติดตามประเมินผลทั้งการผลิตและการออมอย่างใกล้ชิดเพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค แล้วนำเสนอคณะกรรมการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ระดับอำเภอและจังหวัดเพื่อรายงานต่อส่วนกลางทราบเป็นระยะ ๆ ต่อไป

รูปแบบและขั้นตอนการดำเนินงาน

ภาพ 4 รูปแบบและขั้นตอนการดำเนินงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกร
ที่มา: สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี (2545)

ตาราง 3 ปฏิทินการปฏิบัติงาน โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ ปี 2545-2546

ลำดับ	การดำเนินงาน ปี 2545 - 2546	ปฏิทินการปฏิบัติงานปี 2545-2546				
		ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.
1	การประชุมเจ้าหน้าที่ผู้นำและส่วนราชการจัดทำปฏิทินงาน					
2	เจ้าหน้าที่ผู้นำและส่วนราชการเดินทางไปพบเกษตรกรตามพื้นที่นัดหมายเพื่อตัดสินใจทางเลือกประกอบอาชีพ					
3	เจ้าหน้าที่ผู้นำและส่วนราชการเดินทางไปพบเกษตรกรเพื่อรับผลการตัดสินใจประกอบอาชีพ					
4	ดำเนินการให้ความช่วยเหลือภายใต้แผนความต้องการแก่เกษตรกรแต่ละรายตามมติที่ประชุมคณะอนุกรรมการฯ อำเภอกำหนด					
5	การติดตามผลการช่วยเหลือทั้งด้าน การผลิต รายได้ และการออมเงิน					
6	การประเมินผลการดำเนินงานโครงการเพื่อทราบปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข					

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2544)

3. ลักษณะอาชีพที่ทำการฟื้นฟู

3.1 กลุ่มอาชีพเดิม มุ่งเน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยี เฉพาะกลุ่มอาชีพอย่างต่อเนื่องทั้งด้านการผลิต การบำรุงรักษา และการแปรรูปผลผลิตการเกษตร ทั้งนี้ เพื่อสร้างผลผลิตที่เพียงพอต่อการเพิ่มรายได้และสร้างนิสัยให้รักการออมเงิน นอกจากนี้การพัฒนาฝีมือแรงงานให้แก่บุคลากรของเกษตรกรนับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนให้ครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น โดยให้สหกรณ์การเกษตรเพื่อการตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. (ส.ก.ต.) จัดตั้งโรงเรียนสอนบุคลากรให้มีความรู้ความชำนาญ ในด้านการเสิร์ฟอาหารการซักล้างแบบประหยัดน้ำ การตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเสริมสวย เป็นต้น เมื่อครอบครัวเกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นและรู้จักเก็บออมเงินอย่างสม่ำเสมอแล้วจะนำไปสู่การอยู่ดี กินดี ในครัวเรือนเกษตรกร อย่างยั่งยืนต่อไป

3.2 กลุ่มอาชีพเสริม เน้นการถ่ายทอดเทคโนโลยีเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการเกษตรที่มีการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ และการประมงในพื้นที่เดียวกัน โดยกิจกรรมการผลิตแต่ละชนิดต้องสามารถเกี่ยวเนื่องกันอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในไร่อย่างเหมาะสม ตลอดจนการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องในครัวเรือนเพื่อเพิ่มรายได้ และสร้างเงินออม

โครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรเพื่อสนับสนุนโครงการพักชำระหนี้โดย ธ.ก.ส.

1. หลักการและเหตุผล

ตามที่ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลให้ดำเนินงานตามโครงการพักชำระหนี้ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระการชำระหนี้สินของเกษตรกรลูกค้าค้ำเค้นธนาคารในช่วงเวลา 3 ปี และเป็นการให้โอกาสเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้ฟื้นฟูการประกอบอาชีพของตนเองธนาคารจึงได้จัดทำโครงการฟื้นฟูการประกอบอาชีพของเกษตรกรควบคู่ไปกับการตรวจเกษตรกรและสหกรณ์โดยมุ่งเน้นด้านการจัดการ การปรับเปลี่ยนวิถีคิดของเกษตรกรให้ดำเนินชีวิตภายใต้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียงควบคู่ไปกับการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกรให้มีรายได้เพิ่มขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ธ.ก.ส. จึงได้ร่วมมือกับสถาบันเพื่อพัฒนาการเกษตรและชนบท (สจส.) และเครือข่ายกลไกกรมไร่นาสวนผสมแห่งประเทศไทย (กรร.) จัดการฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรภายใต้โครงการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตเกษตรกร

2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 2.1 เพื่อสนับสนุนและเสริมบทบาทการฟื้นฟูเกษตรกรของส่วนงานต่าง ๆ
- 2.2 มีการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต วิถีคิดในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรภายใต้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียง (พึ่งตนเอง พึ่งพาซึ่งกันและกัน ยั่งยืน ไร้สารพิษ 'ไม่ก่อหนี้')

2.3 สามารถฟื้นฟูอาชีพตนเองให้ดีขึ้น หรือสามารถปรับเปลี่ยนอาชีพทางการเกษตรให้เหมาะสมกับเกษตรกรได้ และสามารถสร้างรายได้ในขณะที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้

2.4 ทำกิจกรรมไร้สารพิษ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร และรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม

2.5 สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ลดการพึ่งพาจากภายนอกมีการทำงานและคิดร่วมกันในระบบและก้าวไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชนเพื่อการพึ่งตนเองของเกษตรกร (วิสาหกิจชุมชน)

3. เป้าหมาย

3.1 เป็นเกษตรกรลูกค้าที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ ลดภาระหนี้

3.2 เกษตรกรเข้าอบรมรุ่นละประมาณ 80 – 120 คนต่อรุ่น

3.3 เป็นผู้ที่มีศรัทธาใจและสามารถเข้ารับการอบรมได้ตลอดหลักสูตร

3.4 สามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ศูนย์อบรมกำหนด

4. สถานที่

4.1 เครือข่ายกิจกรรมไร้สารพิษแห่งประเทศไทย

4.2 สถานที่อื่นซึ่ง ธ.ก.ส. เห็นสมควร โดยจัดการอบรมร่วมกับ สจส. ภูมิปัญญาท้องถิ่นและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (อบรมรุ่นละ 80 คน)

5. หลักสูตรการอบรม แบ่งเป็น 3 ระดับ

5.1 หลักสูตรสังขธรรมชีวิต

เป้าหมายเพื่อชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ดี การสร้างกลุ่มและองค์กรชุมชนภายใต้ยุทธศาสตร์เศรษฐกิจพอเพียง

1. ด้านจิตใจ เช่น สด ละ เลิกอบายมุข

2. ด้านศักยภาพ เช่น ทำขึ้นใช้เอง ปลูกทุกอย่างที่กินได้ ทำกิจกรรมไร้สารพิษ

3. ด้านกายภาพ เช่น เศรษฐกิจพอเพียง พึ่งพากันและกัน ครอบครัว – ชุมชนเข้มแข็ง

5.2 หลักสูตรสร้างชีวิต (ฝึกอาชีพ)

เป้าหมายเพื่อฝึกอาชีพหรือสามารถปรับเปลี่ยนอาชีพ และสร้างงาน สร้างรายได้ให้กับตัวเกษตรกร เช่น ฟื้นฟูอาชีพเดิม ส่งเสริมอาชีพใหม่ ลดต้นทุนการผลิต

5.3 หลักสูตรสร้างผู้นำ

เป้าหมายเพื่อสร้างผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน เป็นเครือข่ายประสานงานกับส่วนงานของรัฐในการดำเนินงานต่อไป และเป็นผู้บริหารกิจการองค์กรชุมชน

1. มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน สร้างแบบอย่างที่มีคุณค่ามากกว่าคำสอน

2. สร้างเครือข่ายพันธมิตรระดับชุมชน
3. สร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงชุมชนเพื่อบริหารกิจการของชุมชน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ยุคต์ ผาทอง (2538) ได้ทำการศึกษา “ปัจจัยในการจำแนกลูกค้ารายบุคคลกลุ่มที่เคลื่อนไหว และไม่เคลื่อนไหวเข้ารับบริการสินเชื่อ จากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาอำเภอพิชัย จังหวัดอุตรดิตถ์

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คือ พื้นที่ถือครองตามกฎหมาย พื้นที่ทำการเกษตร อายุลูกค้า ธ.ก.ส. ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการด้านสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ทักษะคิดต่อการดำเนินการบริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. และการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ ธ.ก.ส. ของกลุ่มที่เคลื่อนไหวและกลุ่มที่ไม่เคลื่อนไหว มีพื้นที่ถือครองตามกฎหมาย พื้นที่ทำการเกษตร การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ และความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. และการติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ ธ.ก.ส. ของกลุ่มเคลื่อนไหว และกลุ่มที่ไม่เคลื่อนไหวมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยที่กลุ่มที่เคลื่อนไหวมีพื้นที่ถือครองตามกฎหมาย พื้นที่ทำการเกษตร การติดต่อกับพนักงานสินเชื่อ ธ.ก.ส. และความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสินเชื่อ ของ ธ.ก.ส. มากกว่ากลุ่มเคลื่อนไหว ในขณะที่กลุ่มที่ไม่เคลื่อนไหวมีอายุลูกค้า ธ.ก.ส. และทักษะคิดต่อการ ให้บริการสินเชื่อของ ธ.ก.ส. มากกว่ากลุ่มที่เคลื่อนไหว

เทียนชัย รัตนดิลก (2533) ได้วิจัยเรื่อง “ปัญหาการชำระหนี้สินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” พบว่าเกษตรกรร้อยละ 32.53 ไม่ได้นำเงินกู้ไปลงทุนโดยตรงในการสร้างผลผลิต ซึ่งการใช้จ่ายดังกล่าวไปเกี่ยวกับการซื้อที่ดินร้อยละ 19.28 ใช้ในการชำระหนี้สินเดิมร้อยละ 13.25 จำนวนเงินกู้ที่ได้รับส่วนน้อยนำไปลงทุนทำการเกษตรและเมื่อเกษตรกรได้รับผลตอบแทนจากการประกอบการร้อยละ 69.23 ไม่ได้ชำระหนี้ แต่นำเงินไปใช้ลงทุนต่อไป และนำเงินบางส่วนไปใช้จ่ายด้านอื่นการปฏิบัติตามโครงการที่เสนอร้อยละ 38.75 ของเกษตรกรที่มีปัญหานี้ค้างชำระไม่ได้ปฏิบัติตามโครงการที่เสนอต่อสถาบันการเงิน ทำให้เกษตรกรมีปัญหากการใช้เงินทุนไม่เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดปัญหาระหนี้สินเกษตรกรร้อยละ 48.75 มีหนี้สินมาก่อน และร้อยละ 43.75 กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินอื่น ๆ เพิ่มเติม หลังจากได้

รับเงินกู้จากสถาบันการเงินแล้ว และร้อยละ 75 แสดงให้เห็นว่าการกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ภายนอกหลายแหล่งมีผลกระทบต่อภาระหนี้

อรรณณ กมล (2533) ได้วิเคราะห์เรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533” พบว่าหนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยสำคัญที่อธิบายถึงความสามารถในการชำระหนี้ได้ดีที่สุด ปัจจัยที่มีความสำคัญรองลงมาได้แก่ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในครัวเรือน รายได้ทั้งหมดในครัวเรือน ขนาดของฟาร์มและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยทั้งหมดข้างต้นมีความสัมพันธ์ทางสถิติกับการชำระหนี้อย่างมีนัยสำคัญ

สุนตรา บุญพิระภักดิ์ (2525) ได้ทำการศึกษาเรื่องวิเคราะห์ความสามารถการใช้เงินกู้ของครัวเรือนชนบทในประเทศไทย พบว่าครัวเรือนในชนบทมีหนี้สินกว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือนที่ทำการสำรวจ โดยมีหนี้สินเฉลี่ยครัวเรือนละ 10,255 บาท ในจำนวนนี้เป็นสินเชื่อจากนอกสถาบันการเงินร้อยละ 58 และสินเชื่อจากสถาบันการเงินร้อยละ 42 วัตถุประสงค์ของหนี้สินเพื่อซื้อสินทรัพย์ประเภททุนร้อยละ 58 เพื่อบริโภคร้อยละ 24 และเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการผลิตอีกร้อยละ 18 ของหนี้สินทั้งหมด ครัวเรือนในชนบทมีความสามารถในการชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดชำระได้ร้อยละ 78.17 โดยสามารถชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของสถาบันการเงินได้ร้อยละ 69.48 และชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของนอกสถาบันการเงินร้อยละ 84.68 ครัวเรือนในจังหวัดเชียงใหม่มีการชำระหนี้ได้สูงสุดร้อยละ 87.56 โดยสามารถชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของสถาบันการเงินร้อยละ 75.26 และชำระหนี้เงินกู้ถึงกำหนดของนอกสถาบันการเงินร้อยละ 96.87

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2526) ได้ทำการศึกษาเรื่องภาวะหนี้สินของเกษตรกรปีการเพาะปลูก 2523/24 พบว่าเกษตรกรทั้งประเทศเป็นหนี้โดยเฉลี่ยครัวเรือนละ 6,456.92 บาท โดยที่เกษตรกรภาคกลางเป็นหนี้เฉลี่ยต่อครัวเรือนสูงกว่าทุกภาคคือ 10,166.41 บาท รองลงมาได้แก่ภาคเหนือ 5,816.80 บาท ภาคใต้ 3,321.28 บาท และภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่ำสุด 3,127.23 บาท/ครัวเรือนตามลำดับ จะเห็นได้ว่าเกษตรกรภาคกลางเป็นหนี้สูงกว่าเกษตรกรภาคอื่น ๆ เนื่องจากภาคกลางเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญ มีการผลิตที่ใช้เทคนิคที่ก้าวหน้าและทันสมัย ส่วนใหญ่เป็นการผลิตเพื่อการค้าต่างจากเกษตรกรภาคอื่นๆ มีลักษณะการผลิตเป็นแบบกึ่งการค้ากึ่งเลี้ยงครอบครัว ดังนั้นแหล่งสินเชื่อหรือแหล่งเงินกู้จึงมีการกระจายอยู่มากมายในภาคกลาง

สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรอย่างเพียงพอกับความต้องการได้ ทำให้การกู้ยืมเงิน หรือการเป็นหนี้สินของเกษตรกรมีจำนวนสูงดังกล่าว

ในด้านการชำระหนี้สิน หรือเงินต้นในระหว่างปีที่สำรวจพบว่าได้มีการชำระหนี้ไปบางส่วนเฉลี่ยทั่วประเทศเกษตรกรชำระเงินต้นจำนวน 2,960.73 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.85 ของจำนวนเงินที่เป็นหนี้ทั้งหมด เป็นหนี้ค้างชำระปลายปีเพาะปลูกครัวเรือนละ 3,496.19 บาท เกษตรกรภาคเหนือมีอัตราการชำระคืนเงินต้นสูงกว่าทุกภาคคือร้อยละ 50.92 ของเงินต้น หรือจำนวน 2,962.03 บาท ต่อครัวเรือน รองลงมาคือภาคกลางร้อยละ 46.00 หรือ 7,437.06 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 42.20 หรือ 1,319.55 บาท และภาคใต้ร้อยละ 38.10 หรือ 1,265.53 บาทต่อครัวเรือนตามลำดับ

เฉลี่ยทั่วประเทศเกษตรกรเป็นหนี้ทั้งหมดจำนวน 6,456.92 บาทต่อครัวเรือน มีหนี้ค้างชำระปลายปี 3,496.19 บาทต่อครัวเรือนคิดเป็นร้อยละ 54.14 จะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในเกณฑ์ต่ำซึ่งโดยปกติเกษตรกรทั่วไปควรชำระหนี้ได้อย่างน้อยร้อยละ 80 ของหนี้ถึงกำหนด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาและส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

สรุปผลการตรวจเอกสาร

ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจเอกสารจากภายในส่วนงาน ของ ธ.ก.ส. หน่วยงานรัฐบาล และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หน่วยงาน ธ.ก.ส. ธ.ก.ส. ยุคใหม่ได้มุ่งเน้นนโยบายการพัฒนาชนบท เน้นการพัฒนาชุมชนฐานแรกให้เข้มแข็ง เมื่อชุมชนฐานรากได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่แล้ว เกษตรกรจะสามารถเพิ่มปริมาณผลผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพผลผลิตดีขึ้น ขายได้ราคาดี ซึ่งจะทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของเกษตรกรดีขึ้น
2. หน่วยงานภาครัฐบาล โดยที่รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับนโยบายพักชำระหนี้แก่เกษตรกร พร้อมกับมอบนโยบายให้แก่ส่วนงานราชการที่เกี่ยวข้องนำไปปฏิบัติ ซึ่งหัวหน้าส่วนงานระดับจังหวัดได้นำนโยบายดังกล่าวประชุมซักซ้อมทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูอาชีพแก่เกษตรกรในระดับพื้นที่ เพื่อนำไปปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้

ทุกส่วนราชการต้องทำงานเชิงบูรณาการ ประสานงานกันในเรื่องการวางแผน การปฏิบัติการ
ติดตามผล ปรับปรุงแก้ไขปัญหาอุปสรรค ตลอดระยะเวลาของโครงการด้วย

3. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้วิจัยด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของลูกค้า
ร.ก.ส. พบว่า หนี้สินทั้งหมดเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้ ซึ่ง
ต้องเพิ่มศักยภาพโดยการฟื้นฟูอาชีพให้แก่เกษตรกรลูกค้าด้วย

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวความคิดดังนี้

ภาพ 5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์การฟื้นฟูอาชีพกับความสามารถชำระหนี้ตามโครงการพักชำระหนี้ลูก้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรีได้กำหนด วิธีวิจัยดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

สถานที่ที่ทำการศึกษาคือ อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ซึ่งประกอบด้วย 13 ตำบล คือตำบลท่าคล้อ ตำบลท่าตูม ตำบลบ้านธาตุ ตำบลชำผักแพว ตำบลท่ามะปราง ตำบลทับกวางตำบล หินช้อน ตำบลเตาปูน ตำบลสองคอน ตำบลบ้านป่า ตำบลตาลเดี่ยว ตำบลชะอม ตำบลห้วยแห้ง

ประชากรและวิธีการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรทั้งหมดที่ใช้ศึกษาเป็นเกษตรกรลูก้า ธ.ก.ส. ผู้พักชำระหนี้ ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี จำนวน 576 ราย ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลทุกราย เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มีประชากรเป้าหมายไม่มีจำนวนมากเกินกำลังความสามารถและอยู่ในวิสัยที่จะเก็บข้อมูลได้ครบถ้วน เพื่อผลการวิจัยถูกต้องเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

ตาราง 4 จำนวนเกษตรกรลูก้า ธ.ก.ส. ที่จะทำการศึกษาในแต่ละตำบล

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกรผู้พักหนี้ (ราย)
1	ทับคล้อ	31
2	ท่าตูม	27
3	บ้านธาตุ	10
4	ชำผักแพว	63
5	ท่ามะปราง	29
6	ทับกวาง	28
7	หินช้อน	24
8	เตาปูน	9

ตาราง 4 (ต่อ)

ลำดับที่	ตำบล	จำนวนเกษตรกรผู้พักหนี้ (ราย)
9	สองคอน	35
10	บ้านป่า	35
11	ตาลเดี่ยว	62
12	ชะอม	164
13	ห้วยแห้ง	59
รวม		576

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย (2544)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาได้ทำการรวบรวมข้อมูลจากลูกค้า ธ.ก.ส. จำนวน 576 ราย ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ศึกษาเอกสารรายงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกร เก็บรวบรวมจากหน่วยงาน ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอยและหน่วยงานราชการที่ให้การสนับสนุนการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรตามโครงการ เช่น กรมส่งเสริมการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ กรมพัฒนาที่ดิน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ แหล่งที่มาของข้อมูล ได้แก่ รายงานผลการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ สมุดบันทึกผลรายรับ - รายจ่ายที่ ธ.ก.ส. แจกให้แก่ลูกค้า ธ.ก.ส. และเอกสารรายงานผลการดำเนินการช่วยเหลือในการฟื้นฟูอาชีพของลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ทั้งนี้ได้ใช้ข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 ถึงวันที่ 31 มีนาคม 2547

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องเรียบร้อยแล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการดังนี้

- นำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินแบบแนวดิ่ง (vertical analysis) หรือการย่อส่วน โดยใช้ฐานเดียวกันในแนวดิ่ง (common size analysis) เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ โดยใช้ค่ารวม (total) และร้อยละ (percentage) ของค่ารวมและหาค่าเฉลี่ย (mean)

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยออกเป็นตอน ๆ ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย ในโครงการพักชำระหนี้

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของลูกค้า ธ.ก.ส.

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส.

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย ในโครงการพักชำระหนี้

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฟื้นฟูอาชีพกับความสามารถชำระหนี้ในโครงการพักชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปี 2547 (1 เมษายน 2547 – 3 มีนาคม 2548) จำนวนทั้งสิ้น 576 ราย ซึ่งเข้าร่วมโครงการ พักชำระหนี้ และโครงการลดภาระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย โดยมี 13 ตำบล ได้แก่ ท่าคล้อ ท่าตูม บ้านธาตุ ชำผักแพว ท่ามะปราง ทับทวน หินซ้อน เตาปูน สองคอน บ้านป่า ตาลเดี่ยว ะยอม และห้วยแห้ง ผลการศึกษาวิจัยได้นำเสนอในรูปแบบของตารางข้อมูลประกอบการบรรยาย

อายุของลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 5 อายุของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามเพศ พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.32 กล่าวคือ เพศชาย มีจำนวน 399 คน คิดเป็นร้อยละ 69.27 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.85 และมีอายุ 66 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 11.78 เพศหญิง มีจำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 30.73 ซึ่งส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 42.37 และมีอายุ 66 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 11.86 สมาชิกมีอายุเฉลี่ย 51.45 ปี มีอายุต่ำสุด 28 ปี และมีอายุสูงสุด 77 ปี จะเห็นได้ว่าจำนวนสมาชิกที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเพศชายเป็นหัวหน้าครอบครัว เกษตรกรทั้งเพศชายและเพศหญิงสามารถเข้าโครงการได้

สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี ซึ่งบุคคลในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องสร้างฐานะของครอบครัวให้มั่นคงและต้องรับผิดชอบมากขึ้น ซึ่งถ้ามองในภาพรวมแล้วลูกค้า ธ.ก.ส. ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย เข้าโครงการพักชำระหนี้จะมีอายุโดยเฉลี่ย 51.45 ปี ซึ่งแสดงว่าวัยดังกล่าว

เป็นวัยที่ผ่านพ้นช่วง การทำงานหนักเพื่อสร้างฐานะครอบครัวมาแล้ว การประกอบการเกษตรในวัยนี้สมรรถภาพทางร่างกายคงไม่เต็มกำลังเท่าที่ควร

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของลูกค้า ธ.ก.ส.จำแนกตามอายุและเพศ

หน่วย: คน

อายุ	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 35 ปี	57	14.29	32	18.08	89	15.45
36 – 50 ปี	163	40.85	75	42.37	238	41.32
51 – 65 ปี	132	33.08	49	27.68	181	31.42
66 ปีขึ้นไป	47	11.78	21	11.86	68	11.81
รวม	399	69.27	177	30.73	576	100.00

หมายเหตุ: อายุเฉลี่ย = 51.45 ปี

อายุดำสุด = 28 ปี

อายุสูงสุด = 77 ปี

ระดับการศึกษาของลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 6 ของระดับการศึกษาของลูกค้า ธ.ก.ส.พบว่า ส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับ ป.1 – ป.4 มีจำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 55.73 การศึกษาสูงสุดของสมาชิก คือ ระดับปริญญาตรี มีจำนวน 31 คน คิดเป็น 5.38 จะเห็นได้ว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่มีการศึกษา อยู่ในระดับต่ำ อันเป็นผลให้การเรียนรู้และการรับรู้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนำมาพัฒนาการ ด้าน การเกษตรเป็นไปอย่างเชื่องช้า ดังนั้นในการแนะนำหรือส่งเสริมทางวิชาการด้านเกษตร ควรคำนึงถึง ระดับการศึกษาของสมาชิก เพื่อสมาชิกสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบ อาชีพ

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	27	4.69
ป.1 - ป.4	321	55.73
ป.5 - ป.7	106	18.40
ม.ศ.1 - ม.ศ.3	56	9.72
ม.ศ.4 - อนุปริญญา	35	6.08
ปริญญาตรี	31	5.38
รวม	576	100.00

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 7 พบว่า ขนาดของครอบครัวของลูกค้า ธ.ก.ส. ประกอบด้วยสมาชิกในครัวเรือนที่มีจำนวน 4 - 6 คน มีมากที่สุด เท่ากับ 452 คน คิดเป็นร้อยละ 78.47 รองลงมา คือ มีจำนวนสมาชิก 1 - 3 คน เท่ากับ 86 คน คิดเป็นร้อยละ 14.93 และมีจำนวนสมาชิกมากกว่า 9 คน เท่ากับ 2 คน คิดเป็น 0.35 สมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่อยู่ในวัยเรียนหนังสือ และเฉลี่ยจำนวนสมาชิกในครัวเรือน เท่ากับ 4 คน

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 - 3 คน	86	14.93
4 - 6 คน	452	78.47
7 - 9 คน	36	6.25
มากกว่า 9 คน	2	0.35
รวม	576	100.00

หมายเหตุ: จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เฉลี่ย 4 คน

ระยะเวลาในการเข้ามาเป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 8 พบว่า ระยะเวลาในการเข้ามาเป็น ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้ามาในโครงการนี้ ส่วนใหญ่ อยู่ระหว่าง 1 – 5 ปี มีจำนวน 255 คน คิดเป็นร้อยละ 44.27 กล่าวคือ เพศชาย มีระยะเวลาการเข้ามาเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ระหว่าง 1 – 5 ปี มีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 41.10 และช่วงอายุ 16 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 13.78 ส่วนเพศหญิง มีระยะเวลาการเข้ามาเป็นสมาชิกส่วนใหญ่ระหว่าง 1 – 5 ปี มี 91 คน คิดเป็นร้อยละ 51.41 และช่วงอายุ 16 ปี ขึ้นไป มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.34 โดยมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก เฉลี่ยคนละ 10.32 ปี

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกจำแนกตามเพศและระยะเวลาในการเข้ามาเป็นลูกค้า ธ.ก.ส.

หน่วย: คน

อายุ	เพศชาย		เพศหญิง		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 – 5 ปี	164	41.10	91	51.41	255	44.27
6 – 10 ปี	102	25.56	46	25.99	148	25.69
11- 15 ปี	78	19.55	27	15.25	105	18.23
16 ปีขึ้นไป	55	13.78	13	7.34	68	11.81
รวม	399	69.27	177	30.73	576	100.00

ลักษณะการถือครองที่ดินของลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 9 ของลักษณะการถือครองที่ดินจำแนกตามขนาดฟาร์ม พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง และเป็นฟาร์มขนาดเล็ก กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็ก เป็นที่ดินของตนเอง มีจำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 79.17 ที่ดินเป็นของตนเองและเช่าผู้อื่น มีจำนวน 63 คน คิดเป็น 17.50 และ ที่ดินเช่าผู้อื่น 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ฟาร์มขนาดกลาง เป็นที่ดินของตนเอง มีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 63.22 ที่ดินเป็นของตนเองและเช่าผู้อื่น มีจำนวน 36 คน คิดเป็น 23.23 และ ที่ดินเช่าผู้อื่น 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.55 ฟาร์มขนาดใหญ่ เป็นที่ดินของตนเอง มีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 68.85 ที่ดินเป็นของตนเองและเช่าผู้อื่น มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 18.03 และ ที่ดินเช่าผู้อื่น 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.12 จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่สมาชิกมีที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ยครัวเรือนละ 8.35 ไร่

ตาราง 9 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามขนาดฟาร์มและลักษณะการถือครองที่ดิน

หน่วย: คน

ลักษณะการถือครอง ที่ดิน	ฟาร์มขนาดเล็ก		ฟาร์มขนาดกลาง		ฟาร์มขนาดใหญ่	
	(1 – 7 ไร่)		(8 – 14 ไร่)		(15 ไร่ขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ของตนเอง	285	79.17	98	63.22	42	68.85
ของตนเองและเช่าผู้อื่น	63	17.50	36	23.23	11	18.03
เช่าผู้อื่น	12	3.33	21	13.55	8	13.12
รวม	360	100.00	155	100.00	61	100.00

หมายเหตุ: สมาชิกมีที่ดินเป็นของตนเองเฉลี่ย 8.35 ไร่

การใช้พื้นที่เพาะปลูกของลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 10 พบว่าสมาชิกส่วนใหญ่ปลูกข้าว และเป็นฟาร์มขนาดเล็ก กล่าวคือ ฟาร์มขนาดเล็ก ใช้ที่ดินในการปลูกข้าวมากที่สุด เป็นจำนวน 234 คน คิดเป็นร้อยละ 63.24 รองลงมา คือปลูกอ้อยมีจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 11.35 และปลูกข้าวโพด มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 เป็นฟาร์มขนาดปานกลาง กล่าวคือ ฟาร์มขนาดปานกลางใช้ที่ดินในการปลูกข้าวมากที่สุด เป็นจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 60.68 รองลงมา คือปลูกอ้อย มีจำนวน 21 คน คิดเป็น 14.48 และปลูกข้าวโพดมีจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 9.66 เป็นฟาร์มขนาดใหญ่ กล่าวคือ ฟาร์มขนาดใหญ่ ใช้ที่ดินในการปลูกข้าวมากที่สุด เป็นจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 รองลงมา คือปลูกอ้อยมีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 และปลูกดอกทานตะวันมีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.11 จะเห็นได้ว่าสมาชิกส่วนใหญ่ปลูกข้าว เพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือน

ตาราง 10 จำนวนลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามขนาดฟาร์มและลักษณะของการเพาะปลูกพืช

ชนิดพืช	ฟาร์มขนาดเล็ก (1 - 7 ไร่)		ฟาร์มขนาดกลาง (8 - 14 ไร่)		ฟาร์มขนาดใหญ่ (15 ไร่ขึ้นไป)	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ข้าว	234	63.24	88	60.68	25	40.98
ข้าวโพด	37	10.00	14	9.66	6	9.84
ทานตะวัน	31	8.38	11	7.59	8	13.11
อ้อย	42	11.35	21	14.48	22	36.07
ไม้ดอกไม้ประดับ	26	7.03	11	7.59	-	-
รวม	370	100.00	145	100.00	61	100.00

รายได้จากการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 11 ของรายได้ของสมาชิกในปี พ.ศ. 2547 จากการเกษตรจำแนกตามชนิดพืชและสัตว์เลี้ยง พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. มีรายได้จากการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 127,950 บาท ซึ่งรายได้เฉลี่ยจำแนกตามชนิดพืช อ้อยมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนมากที่สุด เท่ากับ 147,711.79 บาท ไม้ดอกไม้ประดับ มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 79,401.15 บาท ข้าวมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 74,927.81 บาท ข้าวโพด มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 61,353.07 บาท รายได้เฉลี่ยจำแนกตามสัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ เป็นรายได้เฉลี่ยมากที่สุดจากโคขุน เฉลี่ยครัวเรือนละ 87,805.62 บาท รองลงมาคือ รายได้จากโคนม เฉลี่ยครัวเรือนละ 69,447.29 บาท และรายได้เฉลี่ยจำแนกตามอาชีพเสริม มีรายได้เฉลี่ยมากที่สุด หน่อไม้ฝรั่ง เฉลี่ยครัวเรือนละ 24,248.56 บาท และรายได้จากการเพาะเห็ดฟาง เฉลี่ยครัวเรือนละ 20,709.23 บาท

ตาราง 11 รายได้จากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนจำแนกตามชนิดพืชและสัตว์

รายการ	รายได้จากการเกษตร			เฉลี่ย
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
พืชหลัก				
ข้าว	21,803,992	29.59	291	74,927.81
ข้าวโพด	14,602,030	19.81	238	61,353.07
ดอกทานตะวัน	2,879,899	3.91	50	57,597.98
อ้อย	13,146,349	17.84	89	147,711.79

ตาราง 11 (ต่อ)

รายการ	รายได้จากการเกษตร			เฉลี่ย
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	บาท/ครัวเรือน
ไม้ดอกไม้ประดับ	3,731,854	5.06	47	79,401.15
สัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์				
โคนม	3,944,524	5.35	152	25,950.82
โคขุน	7,546,363	10.24	353	21,377.80
พืชเสริม				
หน่อไม้้อดปีบ	3,352,110	4.55	97	34,557.84
เห็ดฟาง	2,692,200	3.65	130	20,709.23
รวม	73,699,321	100.00	1,447	127,950

ค่าใช้จ่ายในการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 12 พบว่า สมาชิกมีค่าใช้จ่ายในการเกษตรทั้งสิ้น 7,378,155 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 12,809.30 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงสุดจากค่าพันธุ์พืช, ค่าพันธุ์สัตว์, ปุ๋ย, ยาปราบศัตรูพืช, ยารักษาโรคพืชและสัตว์, อาหารสัตว์ ครัวเรือนละ 4,901.43 บาท ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือนละ 4,228.52 บาท ค่าเช่าที่ดิน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยครัวเรือนละ 2,572.66 บาท และเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร 2,160.71 บาท จะเห็นได้ว่าค่าใช้จ่ายในการเกษตรของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มาจากค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร เนื่องจากแรงงานในครัวเรือนส่วนใหญ่ทำงานอยู่ในกรุงเทพฯ จึงทำให้เกษตรกรขาดแรงงานในครัวเรือน

ตาราง 12 ค่าใช้จ่ายจากการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่ายที่เป็นเงินสดต่อปี

ประเภทค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายจากการเกษตร			เฉลี่ย
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	บาท/ครัวเรือน/ปี
ค่าปรับปรุงและพัฒนาดิน	870,520	11.80	492	1,769.35
เครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร	789,500	10.66	364	2,160.71

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายจากการเกษตร			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน/ปี
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ค่าพันธุ์พืช, ค่าพันธุ์สัตว์, ปุ๋ย, ยา ปราบศัตรูพืช, ยารักษาโรคพืชและ สัตว์, อาหารสัตว์	2,735,000	37.07	558	4,901.43
ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร	2,165,000	29.34	512	4,228.52
ค่าเช่าที่ดิน	686,900	9.31	267	2,572.66
ค่าภาษีที่ดิน	134,235	1.82	427	314.37
รวม	7,378,155	100.00		12,809.30

ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 13 ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. มีค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรทั้งสิ้น 33,768,282.58 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 58,625.49 บาท ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายค่าอาหารเฉลี่ยครัวเรือนละ 28,559.90 บาท ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด 7,450.78 บาท ค่าใช้จ่ายค่าการศึกษาเล่าเรียนครัวเรือนละ 6,639.25 บาท ค่าเครื่องนุ่งห่ม 3,707.42 บาท แล ค่ารักษาพยาบาล 2,093.19 บาท ค่าปรับปรุงและซ่อมแซมที่พักอาศัย เฉลี่ยครัวเรือนละ 34,221.48 บาท ค่าเบ็ดเตล็ด เช่น ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าสิ่งของอำนวยความสะดวกภายในครัวเรือน และของใช้ในกิจกรรมประจำวัน เป็นต้น

ตาราง 13 ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย

ประเภทค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร			เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	
ค่าอาหาร	16,450,500	48.72	576	28,559.90
ค่าเครื่องนุ่งห่ม	1,349,500	4.00	364	3,707.42
ค่ารักษาพยาบาล	1,168,000	3.46	558	2,093.19
ค่าการศึกษาเล่าเรียน	1,420,800	4.21	214	6,639.25
ค่าปรับปรุงและซ่อมแซม	10,198,001.33	30.20	298	34,221.48

ตาราง 13 (ต่อ)

ประเภทค่าใช้จ่าย	ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตร			เฉลี่ย
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	บาท/ครัวเรือน
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	3,181,481.25	9.42	427	7,450.78
รวม	33,768,282.58	100.00		58,625.49

การใช้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 14 การใช้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า หนี้สินของสมาชิกที่กู้ยืมเงินเฉลี่ยครัวเรือนละ 39,090.73 บาท การกู้เงินส่วนใหญ่สมาชิกจะนำไปใช้จ่ายในอาชีพการเกษตรที่สมาชิกประกอบอาชีพอยู่ เฉลี่ยครัวเรือนละ 20,473.37 บาท เช่น การปรับปรุงที่ดิน การขุดบ่อน้ำ ซื้อพันธุ์พืชต่าง ๆ ปุ๋ย ยารักษาโรค อาหารสัตว์ และสร้างโรงเรือน เป็นต้น ค่าซื้อสัตว์เลี้ยง เพื่อนำไปขายหรือใช้ในการเกษตร เช่น โคขุน โคขุน ไก่ เป็ด และปลา เป็นต้น เฉลี่ยครัวเรือนละ 5,613.75 บาท ซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตรเพื่อใช้งานในอาชีพ เฉลี่ยครัวเรือนละ 10,402.85 บาท ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น ปรับปรุงหรือซ่อมแซมบ้านพักอาศัย ค่าอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ค่าน้ำประปา และค่าไฟฟ้า เป็นต้น เฉลี่ยครัวเรือนละ 9,437.93 บาท และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดซื้อรถยนต์ รถจักรยานยนต์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นต้น ครัวเรือนละ 9,346.51 บาท

ตาราง 14 การใช้เงินกู้ของลูกค้า ธ.ก.ส. จำแนกตามลักษณะการใช้เงินกู้ ณ 31 มีนาคม 2548

ลักษณะการใช้เงินกู้	จำนวนเงินกู้			เฉลี่ย
	บาท	ร้อยละ	ครัวเรือน	บาท/ครัวเรือน
ค่าใช้จ่ายในอาชีพการเกษตร	9,970,530	44.28	487	20,473.37
ซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตร	4,015,500	17.83	386	10,402.85
ค่าซื้อสัตว์เพื่อเลี้ยงขาย	1,830,081	8.13	326	5,613.75
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	4,690,652	20.83	576	9,437.93
ค่าเบ็ดเตล็ด	2,009,500	8.92	215	9,346.51
รวม	22,516,263	100.00		39,090.73

เงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระ

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 15 เงินที่ถึงกำหนดชำระ พบว่า จำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระหนี้ จำแนกตามความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. จำกัด ในปีบัญชี 2547 พบว่า มีจำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระทั้งหมด 11,892,081.31 บาท มีเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระเฉลี่ยครัวเรือนละ 20,645.97 บาท ลูกค้า ธ.ก.ส. สามารถชำระหนี้เกินตามกำหนดได้ทั้งหมด (จำนวน 180 ครัวเรือน) เป็นเงิน 3,919,019.19 บาท คิดเป็นร้อยละ 100.00 สามารถชำระหนี้เกินตามกำหนดได้บางส่วน (จำนวน 263 ครัวเรือน) ตันถึงกำหนดชำระ 6,796,704.12 บาท ได้รับชำระเป็นเงิน 5,896,362.12 บาท คิดเป็นร้อยละ 86.75 และไม่สามารถชำระหนี้เกินตามกำหนด (จำนวน 57 ครัวเรือน) เป็นเงิน 1,176,820 บาท จะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่สมาชิกสามารถชำระหนี้เกินได้ จากการสอบถามสมาชิกพบว่า สมาชิกสามารถชำระหนี้เกินได้ตามกำหนด เนื่องจากได้ผลผลิตมากและขายได้ราคาดี ทำให้รายได้เพียงพอที่จะสามารถชำระหนี้ได้ นำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพเสริม ทำให้ได้รับผลตอบแทนสูง นำเงินกู้ไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ ในกรณีที่สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้เกินได้ตามกำหนด จากการสอบถามสมาชิกพบว่า ที่ไม่สามารถชำระหนี้เกินได้ตามกำหนด เนื่องจากมีเหตุจำเป็นต้องใช้จ่ายในครัวเรือน การเจ็บป่วยได้ ผลผลิตน้อยและขายได้ราคาต่ำ ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ นำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพแต่ยังไม่ได้รับผลตอบแทน และนำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์การขอกู้ เมื่อเปรียบเทียบความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกพบว่า สมาชิกสามารถชำระหนี้ได้ 9,815,723.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.54 ของจำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระหนี้

ตาราง 15 จำนวนร้อยละของเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระหนี้จำแนกตามความสามารถในการชำระหนี้เกินของลูกค้า ธ.ก.ส. ณ 31 มีนาคม 2548

ความสามารถในการชำระหนี้	ถึงกำหนดชำระ (บาท)	ได้รับชำระ (บาท)	จำนวน ครัวเรือน	เฉลี่ย บาท/ ครัวเรือน	ร้อยละ
สามารถชำระหนี้เกินถึงกำหนดได้ทั้งหมด	3,919,019.19	3,919,019.19	180	21,772.33	100.00
สามารถชำระหนี้เกินถึงกำหนดได้บางส่วน	6,796,704.12	5,896,704.12	339	22,419.63	86.75

ตาราง 15 (ต่อ)

ความสามารถในการชำระหนี้	ถึงกำหนดชำระ (บาท)	ได้รับชำระ (บาท)	จำนวนครัวเรือน	เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน	ร้อยละ
ไม่สามารถชำระหนี้คืนถึงกำหนดได้	1,176,820	0	57	15,614.29	0
รวม	11,892,018.31	9,815,723.31	576	20,645.97	82.54

ที่มา: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย (2548)

เงินออมของลูกค้า ธ.ก.ส. หลังเข้าร่วมโครงการ

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 16 เงินออมของลูกค้า ธ.ก.ส. หลังเข้าร่วมโครงการ พบว่า สมาชิก มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนละ 127,950 บาท มีค่าใช้จ่ายจากการเกษตรหรือการประกอบอาชีพ เฉลี่ยครัวเรือนละ 12,809.30 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.01 ของรายได้เฉลี่ยครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนหรือค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 58,625.49 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.82 ของรายได้เฉลี่ยครัวเรือน เงินกู้ของสมาชิกเฉลี่ยครัวเรือนละ 39,090.73 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.55 ของรายได้เฉลี่ยครัวเรือน และรายได้สุทธิเฉลี่ยครัวเรือนละ 17,424.48 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.62 ของรายได้เฉลี่ยครัวเรือน โดยรายได้สุทธिकำนวณจากการนำรายได้เฉลี่ยครัวเรือนลบกับค่าใช้จ่ายในการเกษตร ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และเงินกู้ จากการตรวจสอบสมุดเงินฝากของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าโครงการ ทั้งหมด 576 คน เฉลี่ยมีเงินออมครัวเรือนละ 3,138.94 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.01 ของรายได้สุทธิ เฉลี่ยครัวเรือน

ตาราง 16 เงินออมของลูกค้า ธ.ก.ส. หลังเข้าโครงการ ณ 31 มีนาคม 2548

รายการ	บาท	เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน	ร้อยละ
รายได้ เฉลี่ยครัวเรือน	73,699,321.00	127,950.00	100.00
ค่าใช้จ่ายจากการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือน	7,378,155.00	12,809.30	10.01
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนเกษตร เฉลี่ยครัวเรือน	33,768,282.58	58,625.49	45.82
เงินกู้ เฉลี่ยครัวเรือน	22,516,263.00	39,090.73	30.55

ตาราง 16 (ต่อ)

รายการ	บาท	เฉลี่ย บาท/ครัวเรือน	ร้อยละ
รายได้สุทธิ	10,036,620.42	17,424.48	13.62
เงินออม	1,808,027.63	3,138.94	18.01

หมายเหตุ : เงินออมเปรียบเทียบกับร้อยละกับรายได้สุทธิของลูกค้า ธ.ก.ส.

**วิเคราะห์งบประมาณของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย
อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546**

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 17 งบประมาณของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2544 – 2546 พบว่า เงินให้กู้ยืมสูงสุดอยู่ในปี 2545 เป็นจำนวนเงิน 374.82 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 39.82 ค่าเฉลี่ยของเงินให้กู้ยืมเท่ากับ 355.91 คิดเป็นร้อยละ 37.20 การรับชำระหนี้สูงสุดอยู่ในปี 2546 เป็นจำนวนเงิน 117.84 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 11.46 ค่าเฉลี่ยของการชำระหนี้เท่ากับคิดเป็นร้อยละ 11.40 เงินรับฝากของสมาชิกที่มียอดการฝากมากที่สุดอยู่ในปี 2546 เป็นจำนวนเงิน 511.15 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 49.72 ค่าเฉลี่ยของเงินรับฝากเท่ากับคิดเป็นร้อยละ 46.68 รายได้สูงสุดอยู่ในปี 2544 จำนวนเงิน 22.89 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 2.52 ค่าเฉลี่ยของรายได้เท่ากับคิดเป็นร้อยละ 2.28 และรายจ่ายต่ำสุดอยู่ในปี 2545 เป็นจำนวนเงิน 16.28 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 1.73 ค่าเฉลี่ยของค่าใช้จ่ายเท่ากับคิดเป็นร้อยละ 1.82 ผลกำไรที่ได้สูงสุดอยู่ในปี 2546 เป็นจำนวนเงิน 5.42 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 0.53 ค่าเฉลี่ยของกำไรเท่ากับคิดเป็นร้อยละ 0.46 จากงบทดลอง เมื่อสังเกตค่าเฉลี่ยของยอดการรับชำระหนี้ มีจำนวนเงิน 109.30 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 11.40 แสดงว่า มียอดของเงินที่ให้กู้ถึงกำหนดการชำระหนี้ ประมาณ 109.30 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบยอดเงินให้กู้เฉลี่ยต่อเงินรับฝากเฉลี่ย พบว่าอัตราส่วนเงินให้กู้ คิดเป็นร้อยละ 79.31 แสดงว่า รับเงินฝาก 100 บาท สามารถปล่อยเงินกู้ได้ 79.31 บาท ทำให้เหลือเงินฝาก 20.69 บาท

ตาราง 17 งบทดลองของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย อำเภอ
แก่งคอย จังหวัดสระบุรี และอัตราร้อยละของค่าเปลี่ยนแปลงจากฐานร่วมปี ตั้งแต่
ปี พ.ศ. 2544 – 2546 (3 ปี) (A TENTATIVE BALANCE SHEET STATEMENT
AND COMMON-SIZE PERCENTAGES)

รายการ	งบทดลอง(ล้านบาท)			ค่าเฉลี่ย	ร้อยละ			ค่าเฉลี่ย
	ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546		ปี 2544	ปี 2545	ปี 2546	
1. เงินให้กู้	341.30	374.82	351.60	355.91	37.57	39.82	34.20	37.20
2. รับชำระหนี้	106.18	103.88	117.84	109.30	11.69	11.04	11.46	11.40
ร้อยละของเงินให้กู้	31.06	27.71	3.51	20.76	0.00	0.00	0.00	0.00
3. เงินรับฝาก	414.64	420.57	511.15	448.79	45.65	44.68	49.72	46.68
4. ออมเงินพักหนี้	0.47	1.52	2.89	1.63	0.05	0.16	0.28	0.16
5. รายได้	22.89	20.21	22.27	21.79	2.52	2.15	2.17	2.28
6. รายจ่าย	18.96	16.28	16.85	17.36	2.09	1.73	1.64	1.82
7. กำไร	3.93	3.93	5.42	4.43	0.43	0.42	0.53	0.46
รวม	908.38	941.21	1,028.02		100.00	100.00	100.00	

ที่มา: (1) ตัวเลขดิบจากตาราง 18 งบทดลอง

(2) อัตราร้อยละคำนวณโดยผู้ศึกษา

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ผลอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลจากการวิเคราะห์ จากตาราง 18 สินทรัพย์ของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่ได้จากทะเบียนสมาชิก พบว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างได้แก่ ที่ดิน (ที่รวมถึงไม้ผล และไม้ยืนต้น) ซึ่งมีมูลค่าถึง 487,976.27 บาท รองลงมาได้แก่สินทรัพย์ที่เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมูลค่า 264,533.40 บาท ส่วนสินทรัพย์ที่เหลือมีมูลค่าอีก 201,319.60 บาท ได้แก่สินทรัพย์ที่เป็นอุปกรณ์ผลิตนอกภาคการเกษตร เครื่องจักรกลเกษตร สัตว์เลี้ยง รถมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า อัญมณี เครื่องประดับ ทองคำ

ตาราง 18 สินทรัพย์ต่อครัวเรือนของเกษตรกร

มูลค่าสินทรัพย์ในครัวเรือน (ตามราคาตลาด)	โครงการพักชำระหนี้
1. ที่ดิน (รวมไม้ผล ไม้ยืนต้น)	487,976.27
2. บ้านพักอาศัย	264,553.40
3. อุปกรณ์การผลิตนอกภาคเกษตร	4,244.57
4. เครื่องจักรกลการเกษตร	18,186.83
5. สัตว์เลี้ยง เช่น วัว ควาย ไก่ เป็นต้น	17,172.91
6. รถมอเตอร์ไซด์	24,504.21
7. รถยนต์	112,745.63
8. เครื่องใช้ไฟฟ้า	14,831.18
9. อัญมณี เครื่องประดับ ทองคำ	8,659.42
10. ทรัพย์สินอื่น ๆ	974.85
รวม	953,849.27

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของลูกค้า ธ.ก.ส.

ผลการวิเคราะห์ จากตาราง 19 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ของลูกค้า ธ.ก.ส. พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. มีมูลค่าสินทรัพย์ เฉลี่ยครัวเรือนละ 953,849.27 บาท โดยมูลค่าสินทรัพย์ในครัวเรือน ได้จากทะเบียนของสมาชิก เช่น ที่ดิน บ้านพักอาศัย อุปกรณ์การเกษตร สัตว์เลี้ยง เครื่องใช้ไฟฟ้าในครัวเรือน เป็นต้น (รายละเอียดจากตาราง 18) และมีมูลค่าเงินออม จำนวน 3,138.94 บาท โดยได้นำรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เป็นต้น มาคำนวณหาเงินออม มาตามรายละเอียดจากตาราง 15 มีสินทรัพย์รวมเฉลี่ยต่อยอดหนี้สินรวมเฉลี่ย คิดเป็นอัตราส่วน 24 : 1 (956,988.21 บาท : 39,090.73 บาท) โดยรวมสมาชิกมีมูลค่าสินทรัพย์มากกว่าหนี้สิน แต่ขีดความสามารถในการหารายได้เพื่อนำมาชำระหนี้สินของสมาชิกค่อนข้างจำกัด

ตาราง 19 การเปรียบเทียบสินทรัพย์และหนี้สิน ของลูกค้า ธ.ก.ส.

รายการ	เฉลี่ย	ร้อยละ	เทียบฐานร้อยละ	สัดส่วน
	บาท/ครัวเรือน			
	953,849.27			
มูลค่าเงินออม	3,138.94			
ยอดรวมสินทรัพย์ทั้งหมด	956,988.21	100.00	100.00	24.48
รวมหนี้สิน (ที่เป็นเงินกู้)	39,090.73		4.08	1.00
ยอดรวมสินทรัพย์หักด้วยหนี้สิน	917,897.48			

หมายเหตุ: มูลค่าสินทรัพย์ได้มาจากการคำนวณในตาราง 18

มูลค่าเงินออม ได้มาจากตาราง 16

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส.

จากผลการวิเคราะห์พบว่ายังมีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการฯ ซึ่งแยกได้ดังนี้

1. ระบบสารสนเทศหรือการถ่ายทอดเทคโนโลยีของแผนฟื้นฟูอาชีพฯ มีจำนวนจำกัด ไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการฟื้นฟูอาชีพฯ ซึ่งมีจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถสนับสนุนสมาชิกได้ครบตามจำนวนที่ต้องการ
2. สมาชิก ส.กต. ที่เข้าร่วมโครงการฯ บางส่วนไม่ได้ดำเนินการตามแผนฟื้นฟูอาชีพฯ อย่างจริงจัง ขาดความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ รวมทั้งไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน
3. การดำเนินการตามโครงการฟื้นฟูอาชีพแก่สมาชิกหลังการพักชำระหนี้ ในระยะแรก การปฏิบัติยังขาดความชัดเจน ทำให้การดำเนินงานของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ระดับจังหวัด อำเภอ ยังทำงานในลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดแผนงานที่ดี
4. การขาดแคลนแรงงาน จากการวิเคราะห์ พบว่า ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าโครงการพักชำระหนี้ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือน 4 - 6 คน สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้อยู่ในวัยแรงงานจึงไม่สามารถทำงานได้เต็มที่
5. ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อใช้ในการเกษตร เนื่องจาก สมาชิก ส.กต. ที่เข้าโครงการพักชำระหนี้ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย มีพื้นที่ในการทำเกษตรที่แตกต่างกัน ไม่มี

ระบบน้ำชลประทาน หรือสระเก็บกักน้ำ แต่ทำการเกษตรอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว จากปัญหาที่
ประสบ คือ พื้นที่ในเขตบางเขตได้รับน้ำไม่เพียงพอ

6. เกษตรกรขาดความรู้ทางการเกษตร การดำเนินการเกษตรของเกษตรกร ส่วนใหญ่
ยังดำเนินการเกษตรโดยปฏิบัติตามแนวคั้งเดิม ไม่ได้นำเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่มาใช้งาน
ตามคำแนะนำฟื้นฟูอาชีพอย่างจริงจัง

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการฟื้นฟูอาชีพกับความสามารถชำระหนี้ในโครงการพักชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก และศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ โดยการรวบรวมข้อมูลจากลูกค้า ธ.ก.ส. ที่มีหนี้ถึงกำหนดชำระในปี 2547 (1 เมษายน 2547 – 3 มีนาคม 2548) จำนวนทั้งสิ้น 576 ราย ซึ่งเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย โดยมี 13 ตำบล ได้แก่ ท่าคล้อ ท่าตูม บ้านธาตุ ชำผักแพว ท่ามะปราง ทับทวน หินซ้อน เตาปูน สองคอน บ้านป่า ตาลเดี่ยว ชะอม และห้วยแห้ง

สรุปสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของลูกค้า ธ.ก.ส. ลูกค้า ธ.ก.ส.

1. เพศ อายุ ระดับการศึกษาและระยะเวลาเป็นสมาชิกของลูกค้า ธ.ก.ส.

สมาชิกส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 69.27 และเพศหญิง ร้อยละ 30.73 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 36 – 50 ปี โดยมีอายุเฉลี่ย 51.45 ปี มีการศึกษาระดับ ป.1 – ป.4 ร้อยละ 55.73 การศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี คิดเป็น 5.38 ระยะเวลาการเข้ามาเป็นลูกค้า ธ.ก.ส. อยู่ระหว่าง 1 – 8 ปี ร้อยละ 44.27 โดยมีระยะเวลาการเข้าเป็นสมาชิก เฉลี่ยคนละ 10.32 ปี

2. ลักษณะการถือครองที่ดินและการใช้ประโยชน์ที่ดิน

ลักษณะการถือครองที่ดินของลูกค้า ธ.ก.ส. ขนาดฟาร์มมี 3 ขนาด ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง และเป็นฟาร์มขนาดเล็ก ร้อยละ 79.17 ฟาร์มขนาดกลาง เป็นที่ดินของตนเอง ร้อยละ 63.23 ฟาร์มขนาดใหญ่ เป็นที่ดินของตนเอง ร้อยละ 68.85 สมาชิกมีที่ดินเป็นของตนเอง เฉลี่ยครัวเรือนละ 8.35 ไร่

การใช้พื้นที่เพาะปลูกของลูกค้า ธ.ก.ส. สมาชิกส่วนใหญ่ปลูกข้าว และเป็นฟาร์มขนาดเล็ก ร้อยละ 56.96 ปลูกอ้อย ร้อยละ 13.38 และปลูกข้าวโพด ร้อยละ 11.78 ขนาดกลาง การปลูกข้าว ร้อยละ 60.69 รองลงมา ฟาร์มขนาดใหญ่ ใช้ที่ดินในการปลูกข้าว ร้อยละ 41.67 สมาชิกมีพื้นที่เพาะปลูกเฉลี่ย 9.45 ไร่ต่อครัวเรือน

3. รายได้

รายได้จากการเกษตรจำแนกตามชนิดพืชและสัตว์เลี้ยง สมาชิกมีรายได้จากการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 127,950 บาท

รายได้เฉลี่ยชนิดพืช อ้อยมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 147,711.79 บาท ไม้ดอก ไม้ประดับมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 79,401.15 บาท ข้าวมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 74,927.81 บาท ข้าวโพด มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 61,353.07 บาท

รายได้เฉลี่ยของสัตว์เลี้ยงหรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ รายได้เฉลี่ยจากโคนม เฉลี่ยครัวเรือน ละ 87,805.62 บาท รายได้จากโคนม เฉลี่ยครัวเรือนละ 69,447.29 บาท

รายได้เฉลี่ยตามอาชีพเสริม มีรายได้เฉลี่ยจากחנוไม้ฝรั่ง เฉลี่ยครัวเรือนละ 24,248.56 บาท และรายได้จากการเพาะเห็ดฟาง เฉลี่ยครัวเรือนละ 20,709.23 บาท

4. ค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายในการเกษตรหรือการประกอบอาชีพเกษตรกรรม เฉลี่ยครัวเรือนละ 12,809.30 บาท จากค่าพันธุ์พืช, ค่าพันธุ์สัตว์, ปุ๋ย, ยาปราบศัตรูพืช, ยารักษาโรคพืชและสัตว์, อาหาร สัตว์ ครัวเรือนละ 4,901.43 บาท ค่าจ้างเกี่ยวกับการเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 4,228.52 บาท ค่าเช่า ที่ดิน เฉลี่ยครัวเรือนละ 2,572.66 บาท

ค่าใช้จ่ายนอกการเกษตรหรือค่าใช้จ่ายในครัวเรือน มีค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร ทั้งสิ้น 33,768,282.58 บาท เฉลี่ยครัวเรือนละ 58,625.49 บาท เป็นค่าใช้จ่ายจากค่าอาหารเฉลี่ย ครัวเรือนละ 28,559.90 บาท ค่าชำระหนี้สินครัวเรือนละ 17,704.86 บาท ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด 7,450.78 บาท ค่าใช้จ่ายค่าการศึกษาเล่าเรียนครัวเรือนละ 6,639.25 บาท เป็นต้น

5. การใช้เงินกู้และการชำระคืนเงินกู้

การใช้เงินกู้ของลูก้า ธ.ก.ส. พบว่า หนี้สินของสมาชิกที่กู้ยืมเงินเฉลี่ยครัวเรือนละ 39,090.73 บาท การกู้เงินส่วนใหญ่สมาชิกจะนำไปใช้จ่ายในการอาชีพการเกษตรที่สมาชิกประกอบ อาชีพอยู่ เฉลี่ยครัวเรือนละ 20,473.37 บาท ค่าซื้อสัตว์เลี้ยงเพื่อนำไปขายหรือใช้ในการเกษตร เฉลี่ย ครัวเรือนละ 5,613.75 บาท ซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เฉลี่ยครัวเรือนละ 10,402.85 บาท

จำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระหนี้ มีจำนวนเงินกู้ที่ถึงกำหนดชำระทั้งหมด 11,892,081.31 บาท สามารถชำระหนี้คืนตามกำหนดได้ทั้งหมด คิดเป็นร้อยละร้อยละ 100.00 จำนวน 3,919,019.19 บาท สามารถชำระหนี้คืนตามกำหนดได้บางส่วน 5,896,704.12 บาท คิดเป็น ร้อยละร้อยละ 86.75 จากหนี้ถึงกำหนด 6,796,704.12 บาท และไม่สามารถชำระหนี้คืนตามกำหนด ได้เลยจำนวน 1,176,820 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.46

อย่างไรก็ตาม ลูก้า ธ.ก.ส. มีความสามารถชำระหนี้ที่ถึงกำหนดชำระดังกล่าวได้ ทั้งหมด 9,815,381.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.54

6. การมีเงินออมหลังเข้าโครงการ

เงินออมของลูกค้า ธ.ก.ส. หลังเข้าโครงการตรวจสอบสมุดเงินฝากของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าโครงการ ทั้งหมด 576 คน เฉลี่ยมีเงินออมครัวเรือนละ 3,138.94 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.01 ของรายได้สุทธิ เฉลี่ยครัวเรือน

7. สินทรัพย์และอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์

สินทรัพย์ส่วนใหญ่ของกลุ่มเกษตรกรตัวอย่างได้แก่ ที่ดิน (ที่รวมถึงไม้ผล และ ไม้ยืนต้น) ซึ่งมีมูลค่าถึง 487,976.27 บาท รองลงมาได้แก่สินทรัพย์ที่เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีมูลค่า 264,533.40 บาท ส่วนสินทรัพย์ที่เหลือมีมูลค่าอีก 201,319.60 บาท ได้แก่สินทรัพย์ที่เป็น อุปกรณ์ผลิตนอกภาค เกษตร เครื่องจักรกลเกษตร สัตว์เลี้ยง รถมอเตอร์ไซด์ รถยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้าหลัก อัญมณี เครื่องประดับ ทองคำ

อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์ มีมูลค่าสินทรัพย์ เฉลี่ยครัวเรือนละ 953,849.27 บาท และมีมูลค่าเงินออม 3,138.94 บาท มีสินทรัพย์รวมเฉลี่ยต่อยอดหนี้สินรวมเฉลี่ย คิดเป็นอัตราส่วน 24 : 1 (956,988.21 บาท : 39,090.73 บาท) ดังกล่าวคือ มีสินทรัพย์ 24 บาท และมีหนี้สินอยู่เพียง 1 บาท

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของลูกค้า ธ.ก.ส. ผู้วิจัยขอเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาที่พบดังกล่าวที่ชี้แจงไว้แล้วในบทที่ 4 รวมเป็นข้อเสนอแนะ 4 ข้อ ดังกล่าวต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

1.1 เพิ่มศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล เป็นศูนย์กลาง ให้คำแนะนำในการผลิตและการตลาดพืชและสัตว์ของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการ ฟันฟูลอาชีพ และเป็นกลไกสำคัญในการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงและยั่งยืน

1.2 ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจะต้องชี้แจงทำความเข้าใจแก่เกษตรกรสมาชิก ธ.ก.ส. ให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และการปฏิบัติตามโครงการฟันฟูลชีพเกษตรกรหลังพักชำระหนี้ อย่างถูกต้อง เพื่อให้สมาชิกร่วมมือการดำเนินงาน และฟันฟูลชีพอย่างจริงจัง รวมทั้งให้สมาชิกได้เรียนรู้ และพัฒนาอาชีพด้วยตนเอง โดยทางราชการเป็นเพียงหน่วยงานสนับสนุนในด้านการฝึกอบรม และปัจจัยการผลิตให้ลูกค้า ธ.ก.ส.

1.3 ควรให้ความสำคัญกับการตรวจเยี่ยมลูกค้า ธ.ก.ส. หลังพักชำระหนี้ รวมทั้งส่งเสริมการจัดการ ปังจ่ายการผลิตของครอบครัว คือ ที่ดิน แรงงานและทุน ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ เป็นรายได้ให้มากขึ้นในแต่ละปีที่อยู่ในโครงการพักชำระหนี้ และต่อไปอย่างต่อเนื่อง

1.4 ควรวางแผนในเรื่องของการผลิตและการตลาดให้ลูกค้า ธ.ก.ส. เพื่อให้ผลิตผลของลูกค้า ธ.ก.ส. ตรงกับความต้องการของตลาดขายได้ราคาดี

1.5 กรณีที่สมาชิกไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ตามกำหนด เนื่องจากผลิตผลได้น้อย หรือนำเงินไปลงทุนในการประกอบอาชีพแต่ยังไม่ได้ผลตอบแทน โครงการฯ ควรขยายเวลาในการชำระหนี้ออกไปตามความเหมาะสม การขอความร่วมมือกับทางธนาคารเพื่อร่วมแก้ไข ปัญหา เช่น การขอผ่อนผันหนี้ และขอเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการชำระหนี้

1.6 ควรมีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ ได้แก่ หัตถกรรมในครัวเรือน งานฝีมือต่าง ๆ ซึ่งสามารถส่งเสริมเป็นอาชีพเสริมได้อีกทาง และช่วยทำให้สมาชิกและคนในครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น ในการฟื้นฟูแก่ลูกค้า ธ.ก.ส. ควรแนะนำให้เหมาะสมกับปัจจัยการผลิตและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการ

1.7 ควรมีการแนะนำให้ ลูกค้า ธ.ก.ส. มีการลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน เช่น มี การทำน้ายา (ปุ๋ยชีวภาพ) เอนกประสงค์ใช้ เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่พื้นบ้าน หรือปลูกผักสวนครัว เพื่อใช้เป็นอาหารในครัวเรือน และการลดค่าใช้จ่ายในด้านการเกษตร โดยการใช้ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยพืชสด หรือ น้ายาชีวภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

2.1 การพิจารณาให้เงินกู้แก่ลูกค้า ธ.ก.ส. ต้องศึกษาข้อมูลให้ละเอียด และที่สำคัญต้องพิจารณาวัตถุประสงค์การใช้เงินกู้ วงเงินกู้ที่เกษตรกรใช้จริง ในกิจกรรมต่าง ๆ เพราะช่วยลดปัญหาหนี้สินของลูกค้า ธ.ก.ส.

2.2 ธ.ก.ส. ควรจะเพิ่มบทบาทในการประสานงานกับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการผลิตของลูกค้า ธ.ก.ส. เพื่อให้มีแนวทางในการพิจารณาให้สินเชื่อให้สินเชื่อให้เหมาะสมแต่ละพื้นที่ จะได้ช่วยลดอัตราความเสี่ยงต่อการค้างชำระหนี้ เช่น โครงการพิเศษผลิตพืช สัตว์เศรษฐกิจเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ที่คิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ในอัตราที่ต่ำกว่าเงินกู้ปกติ และเมื่อเกษตรกรเก็บเกี่ยวผลผลิต ส.ก.ต. จะเป็นผู้รวบรวมผลผลิต หากมีกำไรก็เฉลี่ยคืนตามสัดส่วนการมีส่วนร่วมของสมาชิก

2.3 ธ.ก.ส. ควรจะปลูกฝังค่านิยมของลูกค้า ธ.ก.ส. ในเรื่องการฝากเงิน โดยเฉพาะกับ ธ.ก.ส. เนื่องจากที่ผ่านมาลูกค้า ธ.ก.ส. ส่วนมากไม่มีประสบการณ์ทางการเงิน กับ ธ.ก.ส. มีแต่ประสบการณ์เพียงด้านการกู้เงิน ทางธนาคารควรจะหากลยุทธ์หรือวิธีการที่จะทำ

ให้ลูกค้า ธ.ก.ส. มาฝากเงินเพิ่มขึ้น ซึ่งจะมีผลทั้งทางตรงและทางอ้อมแก่ลูกค้า ธ.ก.ส. เช่น จัดเงินกำไรในแต่ละปีของ ธ.ก.ส. สาขาจำนวนหนึ่งมาออกสลากเป็นรางวัลเข้าบัญชีเงินออมให้ลูกค้าในโครงการ ทั้งนี้ตามเกณฑ์เงื่อนไขที่ ธ.ก.ส. จะกำหนดให้เหมาะสม

2.4 ธ.ก.ส. ควรให้ความรู้แก่ลูกค้า ธ.ก.ส. ในการจัดการเงินกู้ การดำเนินกิจการฟาร์ม เช่น สอนการทำบัญชีฟาร์ม การจัดสรรเงิน เป็นต้น เพื่อให้ ลูกค้า ธ.ก.ส. ฐานะของตนเองตลอดเวลา สามารถวางแผนการชำระหนี้คืนเงินกู้ได้อย่างเหมาะสม

2.5 เนื่องจากภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันทำให้ต้นทุนการผลิตของลูกค้า ธ.ก.ส. สูงขึ้น เช่น ค่าแรงงาน ค่าปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ตลอดจนค่าเช่า ทำให้ ลูกค้า ธ.ก.ส. บางส่วนต้องพึ่งเงินกู้ในระบบ ทาง ธ.ก.ส. ควรจะพิจารณาปรับปรุงระเบียบข้อบังคับในการขยายวงเงินกู้ และปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน และให้เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของเกษตรกร เพื่อช่วยลดปัญหาหนี้สินเกษตรกรได้

2.6 จากการวิเคราะห์บททดลองของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี พบว่า เงินรับฝากจากสมาชิกของ ธ.ก.ส. มีเหลืออยู่หลังจากการให้กู้ ธ.ก.ส. ควรนำเงินที่เหลือจากการให้กู้ไปใช้ในการจัดทำโครงการอบรม เพื่อเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการผลิตปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ สารป้องกันและกำจัดแมลงจากธรรมชาติ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มรายได้ในการเกษตรแก่สมาชิก โครงการที่ ธ.ก.ส. จัดทำขึ้นควรมีความต่อเนื่อง

3. ข้อเสนอแนะสำหรับนโยบายของรัฐบาล

3.1 นโยบายการพักชำระหนี้เป็นการช่วยเหลือให้เกษตรกรมีโอกาสเข้าโครงการลดภาระหนี้หรือโครงการฟื้นฟูอาชีพ ทั้งนี้เพื่อผ่อนปรนภาระหนี้ ในขณะที่มีปัญหาวิกฤติจากภาวะหนี้สิน ทำให้ไม่ต้องประสบภาวะล้มละลาย แต่เนื่องจากในขณะนี้เป็นที่ชัดเจนแล้วว่า รัฐบาลไม่มีความประสงค์ที่จะดำเนินการนี้ต่อเนื่อง แต่มีโครงการลักษณะอื่นแทน เช่น โครงการแก้ปัญหาคาความยากจน โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน เป็นต้น ในขณะที่ปัญหานี้สินของเกษตรกรก็ยังจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขสิ่งที่รัฐบาลควรจะตระหนักก็คือ ปัญหานี้สินของเกษตรกรเป็นปัญหาที่สืบเนื่องมานาน เกษตรกรมีความสามารถในการชำระหนี้จำกัด เนื่องจากรายได้ที่สามารถนำมาชำระหนี้ได้ส่วนใหญ่มาจากการจำหน่ายผลผลิตการเกษตร ซึ่งเกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูง เนื่องจากเป็นผู้สูงอายุต้องใช้เครื่องทุ่นแรงและจ้างแรงงานเพื่อทำการผลิต อีกทั้งยังไม่สามารถรับเทคโนโลยีการผลิตและการจัดการที่มีความสลับซับซ้อนที่จะทำให้เพิ่มผลผลิตหรือลดต้นทุนได้ง่าย รวมทั้งทรัพย์สินที่มีส่วนใหญ่อีกที่ดิน ซึ่งจะนำไปจำหน่ายเพื่อการใช้หนี้ก็จะทำให้หมดอาชีพ ดังนั้นวิธีเดียวที่จะได้ผลในระยะยาวคือ การลดรายจ่าย

3.2 นโยบายการแปลงสินทรัพย์ให้เป็นทุนถ้าหากเกษตรกรยังไม่มีความสามารถในการบริหารการเงินและเพิ่มความสามารถในการผลิตและควบคุมรายจ่ายของตนเองจะยิ่งทำให้เกษตรกรเป็นหนี้สินเพิ่มมากขึ้น เป็นการสวนทางกับวัตถุประสงค์ที่จะช่วยลดภาระหนี้สินของเกษตรกรซึ่งจะช่วยลดปัญหาความยากจนของเกษตรกรลงได้

3.3 โครงการสังขจรชีวิตของเกษตรกรได้แสดงถึงศักยภาพในการที่จะช่วยให้เกษตรกรสามารถลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้จากอาชีพเสริม ดังนั้น จึงทำให้เกษตรกรมีเงินออมคิดเป็นร้อยละ 20.69 ตรวจสอบจากรายงานการฝากของสมาชิก ส.ก.ต. ที่เข้าร่วมโครงการ จึงควรที่ ส.ก.ส. จะให้ความสำคัญสนับสนุนลูกค้าที่เป็นเกษตรกรที่เป็นหนี้ทุกคนที่มีความสมัครใจ ให้มีโอกาสได้ผ่านการอบรมในโครงการนี้

3.4 เนื่องจาก ส.ก.ส. มีประสบการณ์ด้านสินเชื่อ การเกษตรและมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรมานาน ในช่วงพักชำระหนี้เจ้าหน้าที่ของ ส.ก.ส. ได้มีโอกาสไปพบเกษตรกรในพื้นที่บ่อยครั้งกว่าเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานอื่นๆ ประกอบกับ ส.ก.ส. เองได้สะสมความรู้ในการส่งเสริมให้เกษตรกรปรับปรุงการประกอบอาชีพการเกษตร และอาชีพเสริมอื่น ๆ ที่หลากหลาย สมควรที่ ส.ก.ส. จะทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลักร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐในการแก้ปัญหานี้สินให้ความยากจนให้แก่เกษตรกรต่อไป

3.5 การแก้ปัญหาค่าความยากจนของเกษตรกรนอกจากจะพยายามช่วยลดต้นทุนการผลิตและเพิ่มผลผลิตแล้ว การส่งเสริมให้มีการแปรรูปผลผลิต หรือการทำอาชีพเสริมนอกภาคการเกษตรในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชนที่ ส.ก.ส. ได้ทำงานร่วมกับสถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนมาในระดับหนึ่งแล้ว สมควรที่ ส.ก.ส. จะดำเนินการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนและช่วยสร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเหล่านี้ให้เข้มแข็งยิ่งขึ้นไป

3.6 ส.ก.ส. ได้เริ่มโครงการธนาคารหมู่บ้านในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของการปรับเปลี่ยนบทบาท ส.ก.ส. ให้เป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาชนบทอยู่แล้ว จึงควรที่ ส.ก.ส. จะได้พัฒนาในแนวทางนี้ต่อไปให้บรรลุวัตถุประสงค์ยิ่งขึ้น เพราะเป็นหนทางหนึ่งที่สำคัญที่จะช่วยแก้ปัญหาค่าความยากจนและปัญหานี้สินให้แก่เกษตรกรอย่างยั่งยืนได้

3.7 ปัญหาด้านการตลาดของผลผลิตทุกชนิดเป็นปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารจัดการของผู้ประกอบวิสาหกิจในชุมชนเอง เจ้าหน้าที่ไม่ว่าในฝ่ายใดคงจะไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้แก่เกษตรกรหรือผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนได้ ดังนั้นการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการโดยเฉพาะอย่างยิ่งเน้นความสามารถในการลดต้นทุนการผลิต และค่าใช้จ่ายที่ไม่จะเป็นในการดำเนินชีวิตจะช่วยให้สามารถแข่งขันในตลาดได้ หน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในกรณีนี้คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับการตลาดอย่าง

ทั่วถึงและทันต่อเหตุการณ์ ประกอบกับการส่งเสริมให้มีตลาดซื้อขายล่วงหน้าเพื่อให้เกษตรกรสามารถทราบราคาที่จำหน่ายได้ล่วงหน้าเพื่อเป็นการตัดสินใจในการลงทุน

3.8 การช่วยเหลือเกษตรกรกลุ่มต่าง ๆ นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงอายุของเกษตรกร ความแตกต่างในความสามารถพื้นฐาน ความรู้ ประสบการณ์ ประกอบกับวิถีชีวิต และภูมิปัญญา เกษตรกรที่มีอยู่ท้องถิ่น จำเป็นที่จะต้องจำแนกกลุ่มของเกษตรกรเหล่านี้ออกจากกันแล้วจัดหา โครงการช่วยเหลือที่เหมาะสมแก่เกษตรกรเหล่านี้ ประกอบกับการอบรมก็เน้นการปฏิบัติที่มี รูปธรรมที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าโครงการพักชำระหนี้ลูกค้า ธ.ก.ส. สาขาแก่งคอย อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี เท่านั้น ผลการวิจัยจึงไม่อาจจะใช้เป็นตัวแทน ของลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าโครงการพักชำระหนี้ในเขตอื่น ๆ ได้ทั้งหมด จึงควรมีการศึกษาวิจัย เพื่อ เปรียบเทียบระหว่าง ลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าโครงการพักชำระหนี้ ในพื้นที่ที่แตกต่างกันหรือในพื้นที่ที่ ใกล้เคียงกันต่อไป

บรรณานุกรม

เทียนชัย รัตนดิลก. 2533. ปัญหาการชำระหนี้ค้ำเงินเชื่อเพื่อการเกษตรของเกษตรกร อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2544. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรถูกค้ำรายย่อยปี 2544 - 2547. 469. กรุงเทพฯ: คำชี้แจงวิธีปฏิบัติตามโครงการ, สำนักงานใหญ่: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย. 2544. การผลิตและจำนวนเงินกู้ของสมาชิก ศ.ก.ต. สระบุรี จำกัด โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้. สระบุรี: สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย.

..... 2548. รายงานผลการชำระหนี้. สระบุรี: สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาแก่งคอย.

ยุกต์ ผาทอง. 2538. ปัจจัยในการจำแนกลูกค้ารายบุคคลที่เคลื่อนไหวและไม่เคลื่อนไหวเข้ารับบริการสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาอำเภอฟิชัย จังหวัดอุดรดิตถ์. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุนตรา บุญยพิระภักดิ์. 2525. วิเคราะห์ความสามารถในการใช้ค้ำเงินกู้ของครัวเรือนชนบทในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี. 2544. สรุปงานโครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จังหวัดสระบุรี 2544 - 2545. (เอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน).

สำนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. 2544. โครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรถูกค้ำรายย่อยปี 2544-2547. สระบุรี: รายงานผลโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย, จังหวัดสระบุรี.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2526. ภาวะหนี้สินของเกษตรกรปีกาเพาะปลูก2523/24.

กรุงเทพมหานคร: กองนโยบาย และแผนพัฒนาการเกษตร, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

_____. 25445. สรุปงาน/โครงการฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรหลังการพักชำระหนี้ จังหวัดสระบุรี
2544 - 2545. (เอกสารคู่มือการปฏิบัติงาน)

อรรวรรณ กมล. 2533. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์
การเกษตร ดอยสะเก็ด จำกัด อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปีทางบัญชี 2533.
เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

การวิเคราะห์ประเภทการผลิตในอำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธ.ก.ส.

งบดุล และงบกำไรขาดทุนของ ธ.ก.ส. ปี 2546 – 2547

ผลการดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกร

ปี 2544 – 2547 (รวม 3 ปี) ธ.ก.ส.

ผลการดำเนินงานทั่วไปของ ธ.ก.ส.

พื้นที่ทำนาข้าว ที่ประสบภาวะฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วงเป็นประจำทุกปี ได้แก่ ตำบล ห้วยแห้ง ชำผักแพว ท่ามะปราง บ้านป่า ชะอม และศาลเตี้ย ส่วนตำบลที่ผลิตพืชไร่ไม่ได้รับน้ำใน ระบบชลประทาน ได้แก่ตำบลหินซ็อน และท่าคล้อ

ในด้านการผลิตสัตว์ จำแนกเป็นการเลี้ยงปลาทั้งในและนอกเขตชลประทาน เป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน ส่วนการเลี้ยงโคขุน โคนม เป็นการเลี้ยงเพื่อจำหน่ายมีเกษตรกร สมาชิกเพียง ร้อยละ 5 ที่ยึดเป็นอาชีพหลัก ส่วนใหญ่จะเลี้ยงโคขุนปล่อยทุ่ง และอาจจะให้อาหาร ขึ้นเป็นบางครั้ง ซึ่งเห็นได้ว่าเกษตรกรยังไม่ได้รับความรู้อย่างเพียงพอที่จะทำการเลี้ยงอย่างจริงจัง และต้องใช้เวลาในการพัฒนาต่อไป

การดำเนินการฟื้นฟูอาชีพและการพัฒนาสมาชิก สกต.ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระ ธ.ก.ส. และส่วนราชการที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันให้ความช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการ วัสดุสิ่งของแจก พันธุ์พืชพันธุ์สัตว์น้ำเกษตรกรไปอบรมสังสรรค์ชีวิต การศึกษาดูงาน เพื่อให้เกษตรกรสมาชิกมี ทักษะ ความรู้ในการใช้ทรัพยากรท้องถิ่น การใช้ภูมิปัญญาความรู้ท้องถิ่นในการผลิต รู้จักประหยัด มีการออมเงิน การลดค่าใช้จ่าย การเพิ่มรายได้การเกษตร โดยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การ เพิ่มรายได้นอกภาคการเกษตร เช่น การส่งลูกหลานสมาชิกไปรับจ้างหลังจากได้รับการฝึกฝนอาชีพ แล้ว เช่น อาชีพช่างเสริมสวย ช่างซ่อมรถ ช่างเหล็กตัด เป็นต้น

อย่างไรก็ตามการใช้น้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่ไม่มีระบบชลประทาน หรือมีแต่ไม่ เพียงพอ ส่วนงานราชการที่เกี่ยวข้องต้องทำการณรงค์ให้เกษตรกรทำการผลิตพืชที่ใช้น้ำน้อย เปลี่ยนระบบการผลิตให้ระบบน้ำหยดแก่พืช สัตว์

2. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธ.ก.ส. และการจัดชั้นลูกค้า

ธนาคารกำหนดให้เรียกดอกเบี้ยเงินกู้ตามชั้นความเสี่ยงของสมาชิก เพื่อเป็นมาตรการจูงใจให้สมาชิกรักษาประวัติการชำระหนี้ที่ดีไว้ และเป็นแรงเสริมให้สมาชิกที่มีหนี้ค้างชำระ พยายามสร้างประวัติชำระหนี้ที่ดี ซึ่งธนาคารจะประกาศอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ที่ให้กู้แก่สมาชิก ได้รับทราบทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ธนาคารคำนวณจาก กำหนดอัตราดอกเบี้ยมาตรฐานขั้นต่ำ (Minimum Lending rate, MLR) บวกเพิ่มค่าความเสี่ยง (Risk Premium) ไม่เกิน ร้อยละ 3 ต่อปี ตามชั้นคุณภาพสมาชิก สกต. ธนาคารให้สาขาติดประกาศอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ให้ สมาชิกรับทราบทุกสาขา โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินกู้ที่ให้กู้แก่เกษตรกรสมาชิก สกต.

1. ธนาคารจะเรียกดอกเบี้ยเงินกู้ที่ให้กู้แก่เกษตรกรสมาชิก สกต. ตามข้อบังคับฉบับที่ 44 ตามชั้นลูกค้า ดังนี้

1.1 สมาชิกชั้นดีเลิศ (ชั้น AAA+) หมายถึง ในรอบ 4 ปีที่ผ่านมาไม่มีหนี้เงินกู้ถึงกำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 5.50 ต่อปี

1.2 สมาชิกชั้นดีเยี่ยม (ชั้น AAA) หมายถึง ในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาไม่มีหนี้เงินกู้ถึงกำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.00 ต่อปี

1.3 สมาชิกชั้นดีมาก (ชั้น AA) หมายถึง ในรอบ 2 ปี ที่ผ่านมา ไม่มีหนี้เงินกู้ถึงกำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 8.00 ต่อปี

1.4 สมาชิกชั้นดี (ชั้น A) หมายถึง ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ไม่มีหนี้เงินกู้ถึงกำหนดค้างชำระต่อธนาคาร ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 9.00 ต่อปี

1.5 สมาชิกชั้นทั่วไป (ชั้น B) หมายถึง สมาชิกที่มีหนี้เงินกู้ถึงกำหนดค้างชำระหรือเป็นสมาชิกที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนใหม่ระหว่างปี ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 10.00 ต่อปี

2. ธนาคารจะจัดชั้นเกษตรกรสมาชิกปีละครั้ง ณ วันที่ 30 เมษายน ของทุกปี โดยพิจารณาจากสถานะหนี้เงินกู้ของสมาชิก ณ วันที่ 30 เมษายน ดังนี้

2.1 กรณีสมาชิกสามารถชำระหนี้ถึงกำหนดชำระระหว่างปี และหรือหนี้ค้างชำระได้เสร็จสิ้นจนไม่มีต้นเงินและดอกเบี้ยค้างชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน ทุกสัญญาให้ถือว่าสมาชิกมีประวัติการชำระหนี้ดี ธนาคารจะจัดชั้นสมาชิกให้สูงขึ้นจากชั้นเดิม 1 ชั้น เช่น เดิมสมาชิกอยู่ชั้น AA จะได้รับการจัดชั้นเป็นชั้น AAA เป็นต้น

2.2 กรณีมีหนี้เงินกู้ค้างชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน และธนาคารเรียกดอกเบี้ยของต้นเงินกู้ค้างชำระเพิ่มอีกร้อยละ 1 ต่อปี ธนาคารจะจัดชั้นสมาชิกอยู่ชั้น AA จะได้รับการจัดชั้นเป็นชั้น AA เป็นต้น

2.3 กรณีมีหนี้เงินกู้ค้างชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน และธนาคารเรียกดอกเบี้ยของต้นเงินกู้ค้างชำระเพิ่มอีกร้อยละ 1 ต่อปี ธนาคารจะจัดชั้นสมาชิกให้ลดลงจากชั้นเดิม 1 ชั้น เช่น เดิมลูกค้าอยู่ชั้น AA จะถูกจัดชั้นเป็นชั้น A เป็นต้น

2.4 กรณีมีหนี้เงินกู้ชำระ ณ วันที่ 30 เมษายน และธนาคารเรียกดอกเบี้ยของต้นเงินกู้ค้างชำระเพิ่มอีกร้อยละ 3 ต่อปี ธนาคารจะจัดชั้นสมาชิกให้ลดลงจากเดิมไปอยู่ที่ชั้น B เช่น เดิมสมาชิกอยู่ที่ชั้น AA จะถูกจัดชั้นเป็นชั้น B เป็นต้น

จากชั้นอัตราดอกเบี้ยธนาคารมีอยู่ถึง 5 ระดับ การที่เกษตรกรสมาชิก สกต. จะได้รับประโยชน์จากชั้นอัตราต่ำที่สุด (5.5 บาทต่อปี) จะต้องเพียรพยายามรักษาประวัติการชำระหนี้ไม่ผิดนัดชำระหนี้เป็นเวลา 5 ปี

จากการที่ธนาคารได้ดำเนินการโครงการพักชำระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายของรัฐบาล มาตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 กำหนดสิ้นสุดโครงการวันที่ 31 มีนาคม 2547 รวมระยะเวลาดำเนินการ 3 ปี ธนาคารได้กำหนดมาตรการพัฒนา และเพื่อจูงใจสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ได้มีการชำระหนี้หลังสิ้นสุดโครงการ ดังนี้

1. มาตรการสนับสนุนและพัฒนาลูกค้าของธนาคาร

1.1 ธนาคารได้กำหนดเป้าหมายการฟื้นฟูและพัฒนาสมาชิกชั้น B จำนวน 400,000 ราย ซึ่งคาดว่าเป็นกลุ่มสมาชิกที่จะมีปัญหาชำระหนี้จะต้องดำเนินการพัฒนาและฟื้นฟูสมาชิกกลุ่มนี้อย่างเข้มข้น ทั้งนี้ให้เป็นไปตามแนวทางที่ธนาคารได้กำหนดไว้ ขอให้สาขาระหนักถึงความจำเป็นในการฟื้นฟู และพัฒนาสมาชิกกลุ่มนี้ให้มีการพัฒนาในการประกอบอาชีพให้มีศักยภาพสูงขึ้น ซึ่งในท้ายสุดจะส่งผลให้สมาชิกมีรายได้สูงขึ้นและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

1.2 จัดทำหนังสือบอกกล่าวในช่วงเดือนมกราคม 2547 แจ้งต่อสมาชิกทุกรายให้ทราบการออกจากโครงการพักชำระหนี้หลัง 31 มีนาคม 2547 พร้อมทั้งคืนเงินและดอกเบี้ยเงินกู้ที่จะต้องชำระตามที่ได้กำหนดไว้

1.3 ออกเยี่ยมเยียนสมาชิกแนะนำ รับฟังสมาชิกเพื่อให้ทราบปัญหาการประกอบอาชีพหรือการฟื้นฟูอาชีพ การออมเงิน การบันทึกบัญชีฟาร์ม เป็นต้น เพื่อให้คำแนะนำและร่วมแก้ไขปัญหาของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ

2. มาตรการจูงใจ

2.1 กรณีที่สมาชิกก่อนเข้าโครงการฯ มีสถานะหรือชั้นลูกค้าต่ำกว่าชั้น AAA หากสมาชิกเหล่านั้นสามารถชำระคืนเงินกู้ที่เข้าร่วมโครงการฯ และดอกเบี้ยค้างชำระงวดแรก ธนาคารจะปรับชั้นสมาชิกรายนั้นให้สูงขึ้น 1 ขั้นทันที โดยไม่ต้องรอปรับชั้นหลังสิ้นปีบัญชี 2547

2.2 กรณีสมาชิกก่อนเข้าโครงการฯ มีสถานะหรือชั้นลูกค้าเป็นชั้น B และมีหนี้เงินกู้ที่ค้างชำระต้องเสียเบี้ยปรับ 1% หรือ 3% หากสมาชิกรายนั้น ๆ สามารถชำระคืนเงินกู้ได้ตามกำหนดชำระและสามารถชำระดอกเบี้ยทั้งหมด ทั้งดอกเบี้ยค้างชำระ และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นหลังสิ้นสุดโครงการได้ภายในกำหนดชำระงวดแรก ธนาคารจะคิดเบี้ยปรับแก่สมาชิกเหล่านั้น และจะปรับเลื่อนชั้นลูกค้าให้ในถัดไป

2.3 กรณีสมาชิกชำระคืนเงินกู้ทั้งหมดที่เข้าพักชำระพร้อมดอกเบี้ยค้างและดอกเบี้ยของคืนเงินกู้ที่เข้าพักชำระหนี้ที่เกิดขึ้นหลังสิ้นสุดโครงการได้เสร็จสิ้นภายในกำหนดชำระงวดแรก ธนาคารจะงดคิดเบี้ยปรับ พร้อมปรับชั้นสมาชิกให้สูงขึ้นอีก 1 ขั้นทันที

สำหรับ ธ.ก.ส.สาขาแก่งคอย มีเกษตรกรสมาชิก สกต.สระบุรี จำกัด จำนวน 3,349 คน จำแนกเป็นผู้ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระและลดภาระหนี้ จำนวน 1,662 คน หรือร้อยละ 49.62 สมาชิก สกต.เหล่านี้เป็นผู้ที่กำลังสร้างความมั่นคงให้แก่ครอบครัว แต่มีภาวะค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ และค่าใช้จ่ายในครัวเรือนสูง ซึ่งอาจมีสาเหตุมาจากความจำเป็นในการซื้อปัจจัยการผลิตต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของบุตร ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล เป็นต้น นอกจากนี้ยังรับภาระชำระดอกเบี้ยร้อยละ 10 ต่อปี ซึ่งเป็นชั้นอัตราดอกเบี้ยสูงสุดของธนาคารอีกด้วย ดังนั้นจึงเป็นการสมควรจึงให้เกษตรกรสมาชิกรายย่อยเหล่านั้นได้รับการลดดอกเบี้ยในอัตราที่น้อยกว่าอัตราปัจจุบัน

งบดุล และงบกำไรขาดทุนของ ธ.ก.ส. ปี 2546 – 2547

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

งบดุล

วันที่ 31 มีนาคม 2547

	2547	2546
สินทรัพย์		
เงินสด	2,789,890,257	2,223,339,991
รายการระหว่างธนาคาร	1,763,605,937	1,316,523,470
หลักทรัพย์ซื้อโดยมีสัญญาขายคืน	52,391,000,000	43,865,000,000
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	3,672,819,688	6,757,466,003
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับ		
เงินให้สินเชื่อ	321,999,604,326	289,096,264,307
ดอกเบี้ยค้างรับ	4,132,109,007	8,986,273,501
รวม	326,131,714,262	298,082,712,809
หัก ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	55,243,107,007	48,091,273,501
เงินให้สินเชื่อและดอกเบี้ยค้างรับสุทธิ	270,888,607,255	249,991,439,308

ลูกหนี้รอการชดใช้โครงการนโยบายรัฐ	48,796,981,855	43,396,081,078
ทรัพย์สินรอการขาย	20,904,092	31,831,319
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์สิทธิ	4,942,180,782	4,752,899,859
สินทรัพย์อื่น	1,939,224,806	2,948,464,473
รวมสินทรัพย์	387,202,214,672	355,283,045,501

หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น

เงินฝาก	321,519,564,190	283,685,404,823
เงินกู้ยืม - ถึงกำหนดชำระในปี	1,006,920,096	9,671,710,776
- ระยะยาว	16,863,203,772	18,324,937,982
รวมเงินกู้ยืม	17,870,123,868	27,996,648,758
ดอกเบี้ยค้างจ่าย	1,085,921,588	1,126,660,747
เจ้าหนี้โครงการรัฐบาล	9,737,674,003	10,055,470,421
กองทุนบำเหน็จ	222,922,905	201,701,970
หนี้สินอื่น	4,121,734,765	4,525,659,058
รวมหนี้สิน	354,557,941,319	327,591,545,777

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ส่วนของผู้ถือหุ้น

ทุนเรือนหุ้น

ทุนเรือนหุ้นที่กำหนดตามกฎหมาย

หุ้นสามัญ 300,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100 บาท 300,000,000 300,000,000

หุ้นบุริมสิทธิ 150,000,000 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100 บาท 150,000,000 150,000,000

ทุนเรือนหุ้นที่ออกและชำระแล้ว

หุ้นสามัญ 284,070,402 หุ้น ในปี 2547 และ 28,407,040,200 26,006,311,100

260,063,111 หุ้น ในปี 2546

หุ้นบุริมสิทธิ 40,920 หุ้น ในปี 2547 และ 82,758 หุ้น 4,092,000 8,275,800

ในปี 2546

เงินเพิ่มทุนจากกระทรวงการคลัง - 34,000,000

ส่วนเกินจากการบริจาค - 997,375,333

ขาดทุนจากการปรับลดเงินตราอัตราบัญชี (2,002,669,913) (4,005,339,826)

กำไรสะสม

จัดสรรแล้ว

สำรองตามกฎหมาย 1,302,206,000 1,102,206,000

ยังไม่ได้จัดสรร	4,933,605,056	3,548,671,317
รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	32,644,273,353	27,691,499,724
รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	387,202,214,672	355,283,045,501
รายการนอกงบดุล - ภาระผูกพันทั้งสิ้น		
คำประกันเงินกู้ยืม	1,262,500,000	3,789,500,000
ภาระผูกพันอื่น	481,744,999	448,030,435

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

งบกำไรขาดทุน

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2547

	หมายเหตุ	2547	2546
รายได้ดอกเบี้ย และเงินปันผล			
เงินให้สินเชื่อ	4.23	14,305,268,680	18,220,918,496
เงินชดเชยต้นทุนเงินโครงการนโยบายรัฐ		1,822,687,100	1,755,348,125
รายการระหว่างธนาคาร		1,486,150	1,759,658
พันธบัตรรัฐบาลและตั๋วเงินสถาบันการเงิน		616,072,522	788,200,623
ตั๋วเงินทุน		152,049	1,374,945
ตั๋วเงินซื้อสด		718,953,172	674,076,287
เงินกู้ใช้เงินฝากเป็นประกัน		43,139,984	41,341,482
เงินกู้ทะเลสงเคราะห์		10,678,648	14,563,501
รวมรายได้ดอกเบี้ย และเงินปันผล		17,518,438,305	21,500,583,117
ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย			
เงินฝาก		3,197,641,323	3,469,849,475
เงินกู้และตั๋วสัญญาใช้เงิน		916,324,665	1,543,367,777
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเงินกู้		-	221,498,910
รวมค่าใช้จ่ายดอกเบี้ย		4,113,965,988	5,234,716,162
รายได้ดอกเบี้ยและเงินปันผลสุทธิ		13,404,472,317	16,265,866,955
หนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ	2.3 4.25	4,966,157,946	8,029,628,539
รายได้ดอกเบี้ยสุทธิหักหนี้สูญและหนี้สงสัยจะสูญ		8,438,314,371	8,236,238,416
รายได้ที่มีไว้ชดเชย			
ค่าธรรมเนียมและบริการ		467,341,301	310,955,869

เงินชดเชยค่าบริการ โครงการนโยบายรัฐ	879,401,617	536,305,163
รายได้อื่น	362,485,634	118,299,452
รวมรายได้ที่มีใช้ดอกเบี้ย	1,709,228,552	965,560,484
ค่าใช้จ่ายที่มีใช้ดอกเบี้ย		
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน	5,801,938,665	5,486,788,225
ค่าตอบแทนกรรมการ	2,324,256	2,370,043
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคารสถานที่และอุปกรณ์	531,285,391	536,946,713
ค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินและสิทธิการเช่าที่ดิน	502,678,590	503,193,250

	หมายเหตุ	2547	2546
ขาดทุนจากการปรับลดเงินตรา	2.11 4.21	1,377,820,466	1,164,208,042
ขาดทุนจากการซื้อขายค่า		-	192,000
ค่าใช้จ่ายอื่น		970,487,024	848,087,162
ค่าใช้จ่ายที่มีใช้ดอกเบี้ย		9,186,534,395	8,541,785,435
กำไรสุทธิ		961,008,528	660,013,465
กำไรต่อหุ้นขั้นพื้นฐาน	2.12	3.56	2.55

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

งบกำไรสะสม

สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2547

	2547	2546
กำไรสะสมส่วนที่จัดสรรแล้ว		
สำรองตามกฎหมาย		
ยอดคงเหลือต้นงวด	1,102,206,000	947,906,000
เพิ่มขึ้นระหว่างงวด	200,000,000	154,300,000
รวมกำไรสะสมส่วนจัดสรรแล้ว	1,302,206,000	1,102,206,000
กำไรสะสมที่ยังไม่จัดสรร		
ยอดยกมาต้นงวด	3,548,671,317	3,351,504,777
รายการปรับปรุงเพิ่ม		
ส่วนเกินทุนสร้างค้าง	34,000,000	-

ส่วนเกินทุนจากการบริจาคยุโรป	957,111,266	-
ส่วนเกินทุนจากการบริจาคเบลเยียม	23,136,206	-
ยอดขอกมด้านงวดหลังปรับปรุง	4,562,918,789	3,351,504,777
กำไรสุทธิประจำงวด	961,008,528	660,013,465
หัก สำรองตามกฎหมาย	200,000,000	154,300,000
เงินปันผล	390,322,251	308,546,925
รวมกำไรสะสมส่วนที่ยังไม่จัดสรร	4,933,605,066	3,548,671,317
รวมกำไรสะสม	6,235,811,066	4,650,877,377

เงินให้สินเชื่อ ประกอบด้วย

หน่วย: ล้านบาท

	31 มีนาคม 47	31 มีนาคม 48
เงินให้สินเชื่อเกษตรกร สถาบันเกษตรกรและนโยบายรัฐ		
เงินให้สินเชื่อเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร		
เกษตรกร	258,137.20	241,715.33
สหกรณ์การเกษตร	14,389.43	14,170.01
กลุ่มเกษตรกร	71.53	92.90
รวมเงินให้สินเชื่อเกษตรกรและสถาบันการเกษตร	272,598.16	255,978.24
เงินให้สินเชื่อโครงการนโยบายรัฐ		
เกษตรกร	18,677.82	22,754.67
บุคคลทั่วไป	907.71	846.70
สหกรณ์การเกษตร	222.19	367.33
กลุ่มเกษตรกร	5.77	0.42
รวมเงินให้สินเชื่อโครงการนโยบายรัฐ	19,813.49	23,969.09
รวมเงินให้สินเชื่อเกษตรกร สถาบันการเกษตร และนโยบายรัฐ	292,411.65	279,947.33
ลูกหนี้กองทุนหมุนเวียน GTZ	9.64	10.70
ลูกหนี้กองทุนหมุนเวียน EU	75.06	31.72
ลูกหนี้กองทุนหมู่บ้าน	10,958.22	-
เงินให้สินเชื่ออื่น		
ตัวเงินซื้อสด	16,584.21	7,665.69
ลูกหนี้เงินกู้เคหะสงเคราะห์	278.36	339.13
ลูกหนี้เงินกู้ให้เงินฝากเป็นประกัน	1,602.31	1,087.10
ลูกหนี้อิสลามขายเชื่อ ผ่อนชำระ และเช่าซื้อ	80.150	14.59

รวมเงินให้สินเชื่ออื่น	18,545.03	9,106.51
รวมเงินให้สินเชื่อ	321,999.60	289,096.26

เงินให้สินเชื่อโครงการนโยบายรัฐเป็นเงินที่ ธ.ก.ส. ย้ายสินเชื่อแก่เกษตรกร สถาบันเกษตรกร และบุคคลทั่วไป (ข้าราชการ) โดยได้รับเงินจากส่วนราชการและเงินทุนของ ธ.ก.ส. ตามโครงการนโยบายรัฐบาล ธ.ก.ส. ได้รับค่าบริการและชดเชยต้นทุนเงินเป็นค่าตอบแทน

การวิเคราะห์สถานะเงินให้กู้ยืมเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ดังนี้

หน่วย: ล้านบาท

	ต้นเงิน	31 มีนาคม 47	ร้อยละ	ต้นเงิน	31 มีนาคม 46	ร้อยละ
		ค่าเผื่อนี้			ค่าเผื่อนี้	
		สงสัยจะสูญ			สงสัยจะสูญ	
ไม่ถึงกำหนดชำระ	265,781.76	25,174.13	9.47	250,499.36	14,281.97	5.70
ค้างชำระ	23,876.13	12,290.18	51.47	26,731.66	14,836.90	55.50
ดำเนินคดี	1,846.50	1,790.63	97.00	1,869.62	1,185.29	97.09
รวม	291,503.94	39,254.94	13.47	279,100.64	30,934.16	11.08

ดอกเบี้ยค้างรับ ประกอบด้วย

หน่วย: ล้านบาท

	31 มีนาคม 47	31 มีนาคม 46
เกษตรกร	4,045.45	8,928.00
สหกรณ์การเกษตร	5.54	37.24
กลุ่มเกษตรกร	0.14	1.61
ดอกเบี้ยค้างรับเงินกู้ใช้เงินฝากเป็นประกัน	19.75	19.60
ดอกเบี้ยค้างรับกองทุนหมู่บ้าน	61.23	-
รวม	4,132.11	8,986.45

ดอกเบี้ยค้างรับเกษตรกร สหกรณ์การเกษตร และกลุ่มเกษตรกรก่อนหักค่าเผื่อนี้ สงสัยจะสูญ 4,051.23 ล้านบาท ประกอบด้วย ดอกเบี้ยที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ 3,246.61 ล้านบาท และดอกเบี้ยค้างชำระ 804.52 ล้านบาท

ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ ประกอบด้วย

	หน่วย: ล้านบาท	
	31 มีนาคม 47	31 มีนาคม 46
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ต้นเงิน	39,257.01	30,934.21
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ดอกเบี้ยเกษตรกรปรับปรุงโครงสร้างหนี้	15,986.10	13,739.27
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ - ดอกเบี้ย	-	3,417.79
รวม	55,243.11	48,091.27

ผลการดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกร ปี 2544 -2547 (รวม 3 ปี)

ของ ธ.ก.ส.

ธ.ก.ส. ได้ดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยตามนโยบายรัฐบาล ระยะเวลาในการดำเนินการตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 – 31 มีนาคม 2547 รวม 3 ปี และเปิดให้เกษตรกรเข้าร่วมโครงการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 – 30 มิถุนายน 2544 และขยายระยะเวลาถึง 31 มีนาคม 2545 เป็นการช่วยเหลือเกษตรกรรายย่อยที่ประสบปัญหาในการชำระหนี้ ซึ่งเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ กรณีขอพักชำระหนี้จะได้รับการพักชำระต้นเงินและไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเป็นเวลา 3 ปี ส่วนเกษตรกรที่เข้าโครงการลดภาระหนี้ ซึ่งชำระต้นเงินและดอกเบี้ยตามปกติจะได้รับลดดอกเบี้ยจากรัฐบาลร้อยละ 3 ต่อปี ทั้งนี้ รัฐบาลจะจัดสรรงบประมาณลดหย่อนให้แก่ ธ.ก.ส. ในส่วนที่เกษตรกรรายย่อยที่เข้าโครงการซึ่งไม่ต้องเสียดอกเบี้ย และในส่วนที่ลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยเป็นเงินปีละประมาณ 6,000 ล้านบาท ในปีนี้ ธ.ก.ส. ได้รับจัดสรรงบประมาณลดหย่อนจากรัฐบาลจำนวน 4,719.47 ล้านบาท ในงวดนี้ ธ.ก.ส. ได้เบิกเงินลดหย่อนโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ จำนวน 4,637.99 ล้านบาท

ผลการดำเนินโครงการพักชำระหนี้และลดภาระหนี้ให้แก่เกษตรกรรายย่อย ตั้งแต่ 1 เมษายน 2544 --

31 มีนาคม 2547 ดังนี้

	หน่วย: ล้านบาท	
	จำนวนราย	จำนวนเงิน
ลูกค้ามีสิทธิเข้าร่วมโครงการ	2,397,780	97,807.83
ลูกค้าเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้	878,555	41,006.28
ลูกค้าเข้าร่วมโครงการลดภาระหนี้	1,065,474	34,470.39
รวม	4,341,809	173,284.50

ผลการดำเนินงานทั่วไปของ ร.ก.ส.

วันที่ 31 มีนาคม 2547 จากผลการดำเนินงานธนาคารมีเกษตรกรที่ได้รับสินเชื่อจาก ร.ก.ส.ทั้งสิ้น 5.37 ล้านครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 92.75 ของจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั่วประเทศ (เปรียบเทียบกับข้อมูลสำมะโนการเกษตรของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2544 จำนวน 5.79 ล้านครัวเรือน) จำแนกเป็นเกษตรกรสมาชิก สกค. ที่ได้รับสินเชื่อจาก ร.ก.ส. โดยตรง 3.74 ล้านครัวเรือน สมาชิกสหกรณ์การเกษตร 1.62 ล้านครัวเรือน และสมาชิกกลุ่มเกษตรกร 0.01 ล้านครัวเรือน รวมลูกค้าที่เพิ่มขึ้น 95,081 ครัวเรือน หรือเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.80

ธนาคารมีทุนดำเนินงานทั้งสิ้น 387,202 ล้านบาท จำแนกเป็นเงินฝากจากประชาชน 321,520 ล้านบาท (83.04%) ส่วนของผู้ถือหุ้น 32,644 ล้านบาท (8.43%) เงินกู้ 17,870 ล้านบาท (4.61%) และหนี้สินอื่น 15,168 ล้านบาท (3.92%) ในขณะเดียวกันมีรายได้ 19,227 ล้านบาท ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากดอกเบี้ยการให้สินเชื่อ 15,078 ล้านบาท (78.42%) และมีรายได้อื่น ๆ 4,149 ล้านบาท (21.58%) และมีค่าใช้จ่าย จำนวน 18,266 ล้านบาท คงเหลือกำไรสุทธิ 961 ล้านบาท

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายพิพิธ หันประดิษฐ์
วัน เดือน ปีเกิด	25 ตุลาคม พ.ศ. 2494
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2529 ปริญญาตรี สาขาสหกรณ์ คณะส่งเสริมการเกษตรและ สหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2515 พนักงานสินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร พ.ศ. 2524 หัวหน้าหน่วย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร พ.ศ. 2538 ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร จังหวัดชัยภูมิ พ.ศ. 2543 ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร จังหวัดสระบุรี พ.ศ. 2548 ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร จังหวัดชลบุรี